

Załącznik
do uchwały nr XX/184/09
Rady Miejskiej w Czerwieńsku
z dnia 25.02.2009 r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI ŁASKI

**Wizja miejscowości: „Wieś Łaski ostoją spokoju, miejscem rekreacji
i aktywnego wypoczynku”.**

opracowany przez
Lokalną Grupę Odnowy Mieszkańców Miejscowości Łaski

Czerwieńsk, grudzień 2008 r.

Spis treści

WSTĘP	4
ROZDZIAŁ I – Charakterystyka miejscowości, w której będzie realizowana operacja	6
1. Położenie	6
2. Historia miejscowości	6
3. Powierzchnia	9
4. Ludność	9
5. Ilość gospodarstw	9
6. Zakłady, zatrudnienie	9
7. Stowarzyszenia	10
ROZDZIAŁ II – Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości	10
1. Środowisko przyrodnicze	10
1.1. Walory krajobrazu	10
1.2. Warunki klimatyczne	10
1.3. Szata roślinna	11
1.4. Cenne przyrodniczo obszary, obiekty	11
1.5. Świat zwierzęcy	13
1.6. Wody powierzchniowe	13
1.7. Wody podziemne	13
1.8. Podłoże, warunki hydrogeologiczne	14
1.9. Gleby	14
1.10. Kopaliny	14
1.11. Drogi, dostępność komunikacyjna	14
2. Środowisko kulturowe	15
2.1. Walory architektury wiejskiej	15
2.2. Walory ukształtowania przestrzeni publicznej	16
2.2.1. Budynek użyteczności publicznej	16
2.2.1.1. Obiekty oświatowe	16
2.2.1.2. Obiekty wiejskie-publiczne	17
2.2.2. Place i boiska	17
2.2.3. Zbiorniki retencyjne	17
2.3. Osobliwości kulturowe	17
2.4. Miejsca i przedmioty kultu	18
2.5. Święta, odpusty i pielgrzymki	19
2.6. Tradycje, obrzędy i gwara	19
2.7. Legendy, postacie historyczne	19
2.8. Specyficzne nazwy, dawne zawody	19
3. Obiekty i tereny	19
3.1. Działki pod zabudowę	19
3.2. Działki pod zabudowę lotniskową	19
3.3. Działki pod zakłady usługowe i przemysł	19
3.4. Pustostany mieszkaniowe i magazynowe itp.	19
3.5. Tradycyjne obiekty gospodarskie (spichlerze, kuźnie, młyny, itp.)	20
3.6. Place i miejsca publicznych spotkań	20
3.7. Miejsca sportu i rekreacji	20
3.8. Szlaki turystyczne, ścieżki dydaktyczne itp.	20
4. Gospodarka i rolnictwo	20
4.1. Miejsca pracy	20

4.2. Zakłady pracy i produkty	21
4.3. Gospodarstwa rolne	21
4.4. Uprawy i hodowle	21
4.5. Znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe	21
4.6. Miejsca noclegowe, hotelowe	21
4.7. Restauracje, punkty gastronomiczne	22
4.8. Możliwe do wykorzystywania odpady poprodukcyjne	22
4.9. Zasoby odnawialnych energii	22
5. Mieszkańcy i kapitał	22
5.1. Autorytety i znane postacie we wsi	22
5.2. Krajanie znani w regionie, w kraju i za granicą	23
5.3. Osoby o specyficznej wiedzy i umiejętnościach	23
5.4. Przedsiębiorcy	23
5.5. Związki i stowarzyszenia	23
5.6. Kontakty i współpraca	25
6. Infrastruktura techniczna	25
ROZDZIAŁ III – Ocena mocnych i słabych stron miejscowości, w której	
będzie realizowana operacja	26
1. Elementy wyróżniające wieś	26
2. Analiza zasobów – zestawienie tabelaryczne	26
3. Analiza SWOT miejscowości	27
4. Analiza SWOT w tabeli	28
5. Wyniki analizy SWOT	29
ROZDZIAŁ IV – Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć ..	
aktywizujących społeczność lokalną w okresie co najmniej 7 lat od dnia	
przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych	
priorytetów rozwoju miejscowości z podaniem szacunkowych kosztów	
ich realizacji	30
BIBLIOGRAFIA	38
SPIS MAP	39
SPIS RYCIN	39
SPIS TABEL	39
SPIS ZDJĘĆ	39
Plan Odnowy Miejscowości Laski	40

WSTĘP

Lata 2007 - 2013 to okres nowej perspektywy finansowej w Unii Europejskiej. Od 2007 r. wsparcie rozwoju obszarów wiejskich jest finansowane w ramach nowego funduszu - Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, którego instrumentem realizacji jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.

Opracowany polski Program Rozwoju Obszarów Wiejskich określa zakres i formę wsparcia obszarów wiejskich w ciągu najbliższych 7 lat. Finansowany jest zarówno ze środków unijnych, jak i z krajowego budżetu. Łączna suma to ok. 17,2 mld euro. Alokacja środków z budżetu UE wynosi ponad 13,2 mld euro. Wkład polskich środków publicznych wynosi ok. 4 mld euro. PROW na lata 2007 - 2013 przynosi dla Lubuszan ok. 240 mln Euro. Za te pieniądze będzie można unowocześnić lubuską wieś i poprawić jakość życia jej mieszkańców.

Zgodnie z założeniami Rozporządzenia 1698/2005 działania zgrupowane są w ramach 4 osi - priorytetowych kierunków wsparcia obszarów wiejskich UE:

- Oś 1: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego;
- Oś 2: Poprawa środowiska naturalnego i terenów wiejskich;
- Oś 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej;
- Oś 4: Leader.

Realizacja priorytetowych kierunków wsparcia obszarów wiejskich przyczyni się do następujących celów:

- Poprawa konkurencyjności rolnictwa i leśnictwa przez wspieranie restrukturyzacji, rozwoju i innowacji,
- Poprawa środowiska naturalnego i terenów wiejskich przez wspieranie gospodarowania gruntami,
- Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz wspieranie różnicowania działalności gospodarczej.

Odnowa i rozwój wsi to jedno z działań osi trzeciej - społecznej, cieszące się dużym zainteresowaniem mieszkańców wsi. W wielu miejscowościach naszego województwa temat jest realizowany po raz pierwszy, a w wielu kontynuowany. Mieszkańcy opracowują ministategie rozwoju swoich miejscowości, do których następnie powstają nowe projekty. Realizowana jest tu idea oddolnej inicjatywy, związana z potrzebami mieszkańców, z chęcią zmiany swojego miejsca zamieszkania i jakości życia. Mieszkańcy są animatorami i jednocześnie podmiotem życia wiejskiego i wszelkich przedsięwzięć integrujących społeczność. Chodzi też o zachowanie i kształtowanie najistotniejszych elementów dziedzictwa kulturowego, tak by zachować wartości życia wiejskiego i tożsamości wsi. Program wychodzi naprzeciw zmianom strukturalnym obszarów wiejskich, które wiążą się m.in. z rozwijaniem pozarolniczym form aktywności mieszkańców wsi i bardzo mocno promuje postulat wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, tj. poszukiwania nowych funkcji (np. turystycznych, biznesowych), uniezależniając je od tradycyjnie pojmowanego rolnictwa.

Działanie Odnowa i rozwój wsi, będzie wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich. Jest to również szansa rozwoju obszarów wiejskich w kierunku pożądanym przez jej mieszkańców, szansa zatrzymania na wsi przyszyłych pokoleń oraz przyciągnięcie do niej nowych mieszkańców.

Odnowa i rozwój wsi jest działaniem wspierającym demokratyzację życia na wsi, obejmującym kompleksowo aspekty społeczne, gospodarcze i kulturowe, wskazującym możliwość dofinansowania działań w sołectwach z udziałem funduszy unijnych.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 - 2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”, jak również stanowić będzie wytyczne dla władz Gminy Czerwieńsk przy opracowaniu kierunków rozwoju miejscowości Laski.

Dokument „Plan Rozwoju Miejscowości Laski” ma służyć pełnemu wykorzystaniu istniejącego potencjału i szans rozwojowych, w tym dostępu do środków unijnych i funduszy rządowych.

Plan ten będzie podlegał ciągłej ewaluacji, stwarzając tym samym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych. Oznacza to, że mogą być dopisywane nowe zadania, a także to, że może zmienić się kolejność ich realizacji w zależności od uruchomienia i dostępu do funduszy UE.

ROZDZIAŁ I

Charakterystyka miejscowości, w której będzie realizowana operacja

1. Położenie

Laski – miejscowość położona w województwie lubuskim w powiecie zielonogórskim w gminie Czerwińsk. Jest to najbardziej na północ wysunięta wieś Dolnego Śląska położona wśród wzgórz nad brzegiem Odry.

Mapa nr 1 - Położenie miejscowości Laski

Źródło: strona internetowa www.mapapolski.fao.pl

2. Historia miejscowości

Według „Słownika Geograficznego Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich” Bronisława Chlebowskiego z roku 1895 Laski nad Odrą są najdalej na północ wysuniętą wsią śląskiej ziemi.

Po raz pierwszy wzmianki o miejscowości Laski pojawiły się w 1305 r. w annałach głogowskich. Wieś usytuowana na stokach u wejścia do rozległej doliny Odry, co nadaje jej pejzażowy urok. Początkowo osada stanowiła własność Dytericha Sedlicza, rycerza i burgrabiego głogowskiego na dworze Henryka III. Od początku była osadą słowiańską, na co wskazuje XVI-wieczna „Kronika Śląska” autorstwa Joachima Cereusa z Kożuchowa, który „wyraźnie odnosi się do polskiego źródłosłowa nazwy wsi”, jak w swoich opowieściach o Zielonej Górze dowodzi Jerzy Piotr Majchrzak.

Dzieje Lasek nierozdzielnie związane są z Odrą. Rzeka od setek lat wyznacza rytm życia mieszkańców. Ona stanowi o latach urodzaju i latach głodu, ona narzuca miejsca pod zabudowę, wyznacza drogi ucieczki przed powodziową falą, pomaga budować, bezlitośnie niszczy. Tak było i tak jest. Nie do końca człowiek zdołał ją ujarzmić. W roku 1659 potężna fala idąca z gór zmiotła niemal całą wieś. Mozolnie wznoszone wały nie wytrzymały naporu wód. Ocalały wówczas tylko wyżej na stokach położone ogrody winne. Wieś jednakże

odbudowano. Kolejne klęski powodziowe miały miejsce w latach 1711, 1726, 1761. Za każdym przywiązanie do miejsca ojców było silniejsze; odbudowywano domostwa, uprawiano ziemię, wzmacniano wały ochronne. Wieś trwała przy Odrze.

Ród Sedliczów władał Laskami do połowy XVI wieku. W dobie reformacji wieś przeszła na własność właścicieli Czerwieńska, rodu von Rothenburgów. Od połowy XVIII wieku należała do właściciela Przytoku, Wacława Rudolfa von Stenach. Po nim Laskami rządził Jan von Arnold, którego rodzina przetrwała do końca XIX wieku.

Za ich panowania w osadzie wzniesiono barokowy pałac wybudowany na początku XVIII wieku przez Carla Ludwiga von Arnold. Uroczyste poświęcenie pałacu odbyło się 8 lipca 1716 r. przez proboszcza Martina z Logau. Klasycystycznym dwór przekształcony w oranżerię, wzniesiono około 1800 r. najprawdopodobniej na miejscu wcześniejszego dworu. Była to budowla murowana, piętrowa na rzucie wydłużonego prostokąta z wydatnymi ryzalitami po bokach elewacji północnej, pośrodku trzykondygnacyjna, z kolistą salą na wysokości parteru i piętra, zwieńczona stożkowym dachem. Usytuowana była na zachodnim krańcu wsi. W pobliżu znajduje się park pochodzący z przełomu XVII i XVIII wieku, wcześniej pełniący funkcję ogrodu ozdobnego. Około 1870 r. park powiększono, urządzając tu stawek z wysepką i zagospodarowując łąki ze starymi dębami.. Posadzono również drzewa aklimatyzowane: daglezie, lipę amerykańską, klon srebrzysty, tulipanowce i cypryśnik błotny. Zgodnie z duchem romantyzmu w nowej części założono dużą, widokową polanę, a przed pałacem powstały szpalery grabowe. W 1883 r. park powiększono ponownie, tym razem ku wschodowi. W tej części zachowane zostały aleje lipowe. Łącznie w parku o powierzchni 7 ha występuje 47 gatunków krzewów i drzew.

Jeszcze niecałe sto lat temu prawie wszystkie południowe i zachodnie stoki wzgórz okalające Laski były porośnięte winną latoroślą. Plantacje wina przynosiły mieszkańcom niemały dochód. Znamy twierdzili, że ich jakość przewyższała grona zielonogórskie, a już o całe niebo były lepsze od babimojskich czy gubińskich. Znana daleko poza granicami Lasek gospoda Sauermanna serwowała na przełomie stulecia znakomite wino musujące, wytwarzane całkowicie z miejscowych gron. Trunek słynął na całą okolice głównie dzięki lekko różowawemu kolorowi. Nie mniejszą sławą cieszyły się sauermannowskie pstrągi z rusztu; jak głosiła lokalna propaganda: pochodziły one prosto z Odry. Do połowy lat dwudziestych naszego stulecia, do czasu wielkiego kryzysu gospodarczego, Laski Odrzańskie były ulubionym miejscem „weekendowych” eskapad zielonogórskich mieszczuchów. Potem przyszedł zastój, marazm i zapomnienie. Stopniowo likwidowano plantacje wina. Zniknęła także gospoda Sauermanna. Ze wspaniałego parku dworskiego pozostały tylko nieliczne wiekowe dęby i buki - świadkowie niegdysiejszej świetności nadodrzańskiej wsi położonej na północ na śląskiej ziemi.

Okres powojenny odbił się echem w miejscowości Laski. W lipcu 1945 roku na te tereny zaczęli napływać pierwsi polscy osadnicy – 15 rodzin. Każdy osiedleniec wywieszał biało-czerwoną flagę jako symbol objęcia domu. Pierwsi repatrianci przybyli z powiatu Prużana woj. poleskiego. W okresie pierwszych lat osiedlenia się miały miejsce antagonizmy pomiędzy osadnikami z różnych części Polski. W Laskach konflikt ten został zażegnany w momencie, kiedy władze podjęły próbę założenia we wsi spółdzielni produkcyjnej – nikt nie zgodził się na propozycję władz i to pogodziło mieszkańców. 3 czerwca 1946 roku w celu przywrócenia wszystkim miejscowościom na Ziemiach Odzyskanych polskiej historycznej nazwy, działała przy Radzie Państwa Komisja Ustalania Nazw Miejscowości. Na posiedzeniu w dniu 8-10 marca 1947 ustalono nazwy dla miejscowości Laski, Płoty i Leśniów Mały. W sierpniu 1946 roku została założona pierwsza organizacja polityczna – Polska Partia Robotnicza (PPR) – w Laskach. Członkowie PPR otrzymali broń, w celu obrony wsi przed uciekającymi Niemcami i szabrownikami. Wprowadzono godzinę policyjną od 22.00 - 06.00. Jesienią tego samego roku żołnierze radzieccy opuścili miejscowość Laski.

Ryc. nr 1. Pałac w Laskach

Do tego czasu mieszkali w części domów, uprawiali pola, zbierali plony – część posiadłości pozostawili Polakom. Zanim jednak opuścili wieś, żołnierze radzieccy w pokazowy sposób spalili pałac w Laskach.

W 1955 roku następują dalsze zmiany organizacyjne. Czerwieńsk - wieś zostaje gromadą, a Gminna Rada Narodowa została przekształcona w Gromadzką Radę Narodową, której terenem działania był tylko Czerwieńsk Funkcję przewodniczącego objął Pan Mieczysław Skórzewski. Natomiast wieś Laski podlegała Gromadzkiej Radzie Narodowej – Czerwieńsk II. Dwa lata później zorganizowano Kółko Rolnicze w tej miejscowości, jako instytucję, która miała wprowadzać na wsi mechanizację prac w gospodarstwach rolnych, a w 1962 roku założono Spółkę Wodną, zadaniem której była dbałość o regulowanie stosunków wodnych na gruntach ornych i użytkach zielonych. W 1964 r. rozpoczęto budowę nowej szkoły w Laskach. Wszyscy mieszkańcy wsi zobowiązali się pracować przy budowie obiektu, szkołę wybudowano i służyła mieszkańcom Lasek do czasu reformy oświaty i jej likwidacji w 1998 roku.

W lipcu 1997 roku po raz kolejny rzeka Odra doświadczyła mieszkańców Lasek przerywając wał obronny wsi i zalewając domostwa na ponad miesiąc czasu. 80% zabudowań znalazło się w wodzie, a ich mieszkańcy ewakuowani z całym dobytkiem. Po ustąpieniu wody rozpoczął się okres odnowy infrastruktury wsi i charakterów ludzi.

W 1999 roku mieszkańcy zawiązują „Stowarzyszenie Mieszkańców Lasek”, aby uruchomić niepubliczne przedszkole w Laskach dla dzieci w wieku 3-5 lat z odrębnym oddziałem 6-latków. Przejmują w użyczenie od Gminy obiekt, w którym do dziś prowadzą przedszkole. W imieniu samorządu wsi, sołtys podpisuje umowę użyczenia od gminy obiektu po zlikwidowanej szkole podstawowej. Synowie, wnukowie tych co budowali szkołę w latach 60-tych XX wieku, przebudowali budynek na Wiejski Dom Kultury z salą zebrań, sceną i zapleczem kuchennym. Obecnie WDK zarządzany jest przez MGOK w Czerwieńsku. W 2003 mieszkańcy, każdy przy swojej posesji ułożyli nową nawierzchnię chodnika przy

drodze głównej oraz na drogach gruntowych. Od podstaw wybudowali łącznie 450 mb chodnika.

W 2005 roku po 30 latach przerwy w parku w Laskach odbyły się dożynki gminne, których echo potwierdziło słuszność dążeń mieszkańców do rewitalizacji zabytkowego parku.

3. Powierzchnia

Sołectwo Laski leży w zachodniej części Gminy Czerwieńsk i obejmuje powierzchnię 11,1881 km² (1118,81 ha), zaś sama miejscowość Laski, czyli grunty zurbanizowane to powierzchnia 0,151 km² (15,10 ha).

Tabela 1 Użytkowanie powierzchni miejscowości Laski

Rodzaj użytku	Powierzchnia [ha]	Udział w %
tereny zurbanizowane	15,10	1,3
użytki rolne	556,58	49,1
las	381,61	33,6
wody	0,10	0,0
tereny komunikacyjne	43,03	3,8
pozostałe (rowy, nieużytki itp.)	137,49	12,1
Razem 1.133,91 ha		

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru Gruntów w gminie.

4. Ludność

Ludność Lasek kształtuje się na poziomie ok. 520 mieszkańców. Sytuacja demograficzna tej miejscowości jest korzystna, gdyż występuje wysoki udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i niski w wieku poprodukcyjnym. Udział w wieku przedprodukcyjnym 0-18 lat wynosi 23%, w wieku produkcyjnym 18-65 lat – 66%, natomiast w wieku poprodukcyjnym powyżej 65 lat wynosi 11%.

Tabela 2. Liczba ludności w przedziałach wiekowych – stan na 31. 12. 2007 r.

Przedział wiekowy	0-18 lat	18-65 lat	65 lat i więcej	Ogółem
Liczba ludności	118	344	58	520

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ewidencji Ludności w gminie

Tabela 3. Ruch naturalny ludności – stan na 31. 12. 2007 r.

Ruch naturalny	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
Liczba	8	3	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ewidencji Ludności w gminie

5. Ilość gospodarstw

Na terenie miejscowości Laski istnieje 97 gospodarstw domowych, w tym 33 gospodarstwa rolne (osoby posiadające powyżej 1 ha gruntu).

6. Zakłady, zatrudnienie

W sołectwie jak i w samych Laskach nie występują większe zakłady produkcyjne czy wytwórcze. Mieszkańcy znajdują zatrudnienie w większości poza miejscowością Laski, głównie w Czerwieńsku i Zielonej Górze oraz w strefie bezpośredniego oddziaływania tego miasta. W ostatnim czasie obserwuje się zatrudnienie wyjazdowe, głównie do Wielkiej Brytanii i Irlandii. Szczegółowe dane w rozdziale II pkt. 4.1.

7. Stowarzyszenia

Na terenie Lasek działają dwa stowarzyszenia mające siedzibę w Laskach:

- Stowarzyszenie Mieszkańców Lasek,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Laski.

Poza wymienionymi stowarzyszeniami na terenie Lasek działa Koło Gospodyń Wiejskich oraz Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. Szczegółowy opis w rozdziale II, pkt. 5.5.

ROZDZIAŁ II

Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

1. Środowisko przyrodnicze, położenie

1.1. Walory krajobrazu

Ukształtowanie powierzchni gminy jest bardzo zróżnicowane. Położona jest ona na obu brzegach Odry, której lodowiec wytyczył w tym miejscu kierunek wzdłuż równoleżnika, urozmaicając jej południowy bieg ku morzu. Gmina leżąc w malowniczej pradolinie Odry, krańcem południowym dotyka Wysoczyzny Zielonogórskiej, a północnym opiera się o Wysoczyznę Lubuską. Północna część gminy to rozległa równina sandrowa wyniesiona około 20 m nad dolinę rzeki Odry. Południowa natomiast posiada zróżnicowaną rzeźbę terenu. Jest to teren pagórkowaty o rozległych stokach i wierzchołkach, łagodnie pofałdowany. Środkową część gminy stanowi rozległa równina rzeki ograniczona od północy i południa wyraźnymi krawędziami i skłonami wysoczyzn. Na tym fragmencie w rzeźbie terenu wyraźnie zaznaczają swój udział wały przeciwpowodziowe. Dlatego właśnie jest tu bardzo urozmaicony krajobraz.

Laski są ciekawym miejscem pod względem walorów krajobrazowych, położonym na pograniczu Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej. Terasy wyższe pradoliny zbudowane są z piasków i żwirów rzecznych oraz piasków eolicznych – wydmowych. W dolinach rzecznych i zagłębieniach powstały torfy. Terasa dolna pradoliny zbudowana jest z ilastych mad i namulów rzecznych. Uroku temu krajobrazowi dodają zasobne w grzyby lasy oraz coraz czystsze, zachęcające do wędkowania wody. Jest to wymarzone miejsce na wypoczynek weekendowy.

1.2. Warunki klimatyczne

Laski jak i cała zachodnia Polska leży w przejściowej strefie klimatu umiarkowanego. Na klimat obszaru tego regionu decydujący wpływ mają masy powietrza napływające z Oceanu Atlantyckiego.

Gmina położona jest w trzech krainach klimatycznych:

- na północy Pojezierze Lubuskie,
- w środkowej Pas Pradoliny Południowych,
- na południu Wał Zielonogórski.

Średnie elementy klimatyczne tych krain są zbliżone i kształtują się następująco:

- średnia temperatura roczna około 10,1 °C,
- roczna suma opadów około 785,7 mm/m².

Tabela 4. Temperatura powietrza i opady w dwóch pierwszych dekadach stycznia 2008 r.

Miesiąc	Temperatura powietrza w °C			Opady atmosferyczne w mm/m ²		
	Średnia 1977-2007	Średnia 2007	Średnia 2008	Średnia suma 1977-2007	Suma 2007	Suma 2008
Styczeń	- 1,04	4,2	1,3 średnia z 2 dekad	39,1	106,6	42,2 suma z 2 dekad

Źródło: E. Bartkiewicz, *Dane meteorologiczne według pomiarów przeprowadzonych w Stacji Meteo – LODR w Kalsku za 2007 rok*, „Lubuskie Aktualności Rolnicze” nr 2, Kalsk 2008 r., Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku, s. 34-35.

Klimat charakteryzuje się małymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza, wiosna jest wczesna, lato długie, zima łagodna i krótka z mało trwałą pokrywą śnieżną. W klimacie lokalnym widoczne jest zróżnicowanie w stosunkach termiczno - wilgotnościowych pomiędzy doliną Odry, a terenami wysoczyznowymi. W dolinie rzeki Odry często tworzą się mgły, zastoiny wychłodzonego powietrza, występują mrozowiska. Tereny pozadolinne mają znacznie lepszy klimat lokalny. Strefa klimatyczna, w której znajduje się miejscowość Laski, z wpływami klimatu morskiego posiada warunki najbardziej sprzyjające uprawie roślin zimozielonych i wrażliwych roślin iglastych i liściastych.

1.3. Szata roślinna

Lasy okalające Laski położone są w Krainie Wielkopolsko - Pomorskiej mezoregionu Ziemi Lubuskiej. Stanowią one dwa kompleksy leśne przecięte w połowie doliną rzeki Odry. Północny stanowi fragment Puszczy Rzepińskiej, południowy stanowi fragment Puszczy Gubińskiej. W obniżeniu rzeki Odry, lasów jest niewiele i są to niewielkie zespoły. Stanowią one najciekawsze pod względem przyrodniczym enklawy z zachowaniem roślinności w stanie zbliżonym do naturalnego. Siedliska lasów ukształtowały się pod wpływem ostatniego zlodowacenia. Lasy, w obrębie geodezyjnym Lasek, zajmują 381,61 ha. Dominują siedliska borowe zajmujące aż 89% terenów leśnych. W ramach tego typu lasów dominuje siedlisko boru świeżego 69%. Pozostałe to bór suchy 7% oraz bór mieszany świeży 12%. Siedliska bogatsze zajmują łącznie 11% powierzchni lasów z czego najwięcej znajduje się w typie lasu wilgotnego oraz w typie olsu. W składzie gatunkowym lasów dominuje sosna pospolita zajmująca 90% powierzchni. Ponadto występują dąb i brzoza. Znikomy jest udział buka.

Przeciętny wiek drzewostanu w gminie określa się na około 40 lat, a więc są to lasy młode czasowo chronione. Największą powierzchnię zajmują lasy najmłodsze. Najstarsze drzewostany zachowały się na trudno dostępnych skarpach Odry oraz na terenach zalewowych.

Na terenie gminy występuje szereg gatunków chronionych szaty roślinnej typowych dla borów i lasów. Dominuje drzewostan w przedziale wieku pomiędzy 40, a 100 lat. Zajmuje on około 65% powierzchni gminy. Drzewostan w wieku powyżej 100 lat tj. w wieku rębności stanowi około 15% powierzchni gminy. Występuje w postaci niewielkich obszarów rozmieszczonych swobodnie po terenie gminy. Podobnie sytuacja kształtuje się w przypadku drzewostanu czasowo chronionego w wieku do 40 lat. Duże połacie terenów leśnych objęte są ochroną (lasy wodochronne, lasy glebochronne, lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, lasy stanowiące ostoję zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, lasy położone w odległości 10 km od granic administracyjnych miasta Zielona Góra).

1.4. Cenne przyrodniczo obszary, obiekty

Oprócz lasów gospodarczych na terenie obrębu geodezyjnego Lasek występuje jeden użytek ekologiczny zapisany w rejestrze użytków ekologicznych pod nr 46/1, który nosi nazwę „Międzywale II” i ma powierzchnię 78,36 ha. Istotnym powodem utworzenia wyżej

wymienionego użytku ekologicznego była potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym.

W miejscowości Laski odnaleźć można zabytkowy park, który założony został

Zdjęcie nr 1: Zabytkowy park

w połowie XIX wieku na powierzchni 7 ha. Większą część parku zajmowały założenia krajobrazowe, tworząc w części zachodniej polanę przeciętą rowem wypełnionym wodą, który otacza ozdobna wyspę. Od wschodniej części znajdowały się aleje otaczające z trzech stron czworokątny basen. Z reliktowych założeń barokowych do dnia dzisiejszego przetrwały grabowe szpalery tworzące tunel ze zrosniętych koron. Aktualnie trwają prace projektowe nad rewitalizacją parku.

Występują w nim: dęby szypułkowe o dużych obwodach pnia (od 264 cm do 610 cm), buk pospolity (obwody pnia od 252 cm do 325 cm), klon srebrzysty, sosna czarna, grab pospolity, cypryśnik błotny.

Kolejnym cennym przyrodniczo obszarem na skalę europejską w sąsiedztwie miejscowości Laski jest fragment sieci Natura 2000 – Dolina Środkowej Odry PLB080004. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych (tj. alpejskiego, atlantyckiego, borealnego, kontynentalnego, panońskiego, makaronezyjskiego, śródziemnomorskiego, stepowego i czarnomorskiego). W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96 % powierzchni kraju) i alpejski (4 % powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne.

Dolina Środkowej Odry PLB080004 jest to Fragment doliny Odry od Nowej Soli do ujścia Nysy Łużyckiej wraz z rejonem ujścia Obrzycy do Odry. Znaczna część obszaru jest zalewana podczas wysokich stanów wody w Odrze. Zachowane są tutaj liczne starorzecza, występują duże kompleksy wilgotnych łąk, a także zarośla i lasy łąkowe. Wśród tych ostatnich najcenniejsze są fragmenty łąg jesionowo-wiązowych i łąg wierzbowych. Występuje tu co najmniej 18 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 2 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie łąkowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), trzmiełojad, świerszczak i remiz; a w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje derkacz i cyranka.

1.5. Świat zwierzęcy

Zdjęcie nr 2: Bocian biały

Świat zwierzęcy na terenie gminy jest bogaty w gatunki faunistyczne, szczególnie w grupie bezkręgowców i ptaków, ze względu na dolinę Odry, która stanowi obszar użytków z bardzo indywidualną fauną.

Ssaki reprezentowane są między innymi przez gatunki chronione, takie jak jeże, krety, ryjówki, gacki czy łasice.

Ptaki reprezentowane są przez 124 gatunki, spośród których wyróżniają się: bociany białe, gęsi, perkozy, cyraneczki, gęgoły, bieliki, kruki, wilgi, słowiki.

Płazy i gady są gatunkami często występującymi na terenie gminy i są to m.in. żaby, ropuchy, grzebiuszki, traszki, zaskrońce, jaszczurki i żmije.

Owady występują głównie w rejonie wód powierzchniowych.

1.6. Wody powierzchniowe

Cały obszar gminy położony jest w dorzeczu rzeki Odry, która przepływa równoleżnikowo przez środek gminy. Lewostronną dolinę Odry odwadnia kanał Zimny Potok do którego dopływa z wysoczyzny potok Łacza (Złoty Potok) oraz liczne ciekі w postaci rowów przecinających dolinę. Z prawej strony Odry dominują rzeki Grażyński Potok i Ołobok. Rzeka Odra posiada uregulowane koryto i jest ono dobrze utrzymane. Na rzece Odrze występują dwa okresy stanów wysokich (letni, związany z długotrwałymi opadami deszczu i wiosenny, związany z roztopami śniegów w zalewach górskich). Wody stanów wysokich mieszczą się na ogół w obrębie wałów przeciwpowodziowych. Zdarzało się jednak, że Odra rozlewała się na obszary poza wałami, zalewając znaczne obszary doliny. Przy rzędnej absolutnej 49,34 mnpm, gdyby nie obwałowania przeciwpowodziowe, została by zalana cała dolina Odry.

Sama miejscowość Laski odwadniana jest głównie rowami melioracji szczegółowej oraz ciekim melioracji podstawowej jakim jest Zimny Potok.

Zimny Potok (Zimna Woda) jest lewobrzeżnym dopływem Odry w km 508,3 i wypływa u podnóża Wału Zielonogórskiego koło Przytoku. Zlewnia Zimnej Wody (poza Moczydłem, zwanym też Gęśnikiem) leży w dolinie Odry; jej powierzchnia wynosi 361,5 km².

1.7. Wody podziemne

Na obszarze gminy Czerwieńsk można wyróżnić dwa regiony hydrogeologiczne tj. Pradolina Warszawsko - Berlińska i Pagórki Zielonogórskie. W pradolinie występuje tylko jedna warstwa wodonośna o miąższości 10÷15 m. Chemizm wód tej warstwy poprawia się w miarę zbliżania się do wysoczyzny. W okolicach miejscowości Laski na krawędzi wysoczyzny i pradoliny występują liczne źródła

Na terenie gminnym można wydzielić tereny z wodą na głębokości:

- do 1,0 m na obszarze międzywała Odry, dna dolin cieków,
- 1,0 ÷ 3,0 m na obszarze pozadolinnym.

Wielkość wahań tych wód podpowierzchniowych wynosi od 0,5 m do 1,5 m.

1.8. Podłoże, warunki hydrogeologiczne

Obszar gminy charakteryzuje się złożonymi warunkami morfogenetycznymi i zróżnicowanymi formami geomorfologicznymi. W dolinie rzeki Odry oraz w rejonie miejscowości Laski występują warunki, korzystne do zabudowy z niewielkimi ograniczeniami, zbudowane głównie z piasków i żwirów z przewarstwieniami glin piaszczystych i wodą gruntową na głębokości 2,0 ÷ 3,0 mppt.

Wzdłuż rzeki Odry, cieków i strumieni znajdują się również niekorzystne warunki budowlane. Są one wynikiem występowania wody do 1,0 m mppt. podłoża piaskowego żwirowego oraz gliniastego i pyłowego, a także namułowego o miąższości 1,0 ÷ 3,0 m z możliwością uplastycznienia się i zmiany ścisłości, podścielone piaskami rzecznyymi.

1.9. Gleby

Na terenie gminy występują gleby zróżnicowane gatunkowo i typologicznie w zależności od składu mechanicznego, położenia i warunków gruntowo-wodnych. Główne typy gleb, które występują na terenach gminy i w okolicach miejscowości Laski to:

- muły torfowe wytworzone z torfu niskiego występujące w rejonie cieków wodnych i rzeki Odry,
- mady na obszarze doliny rzeki Odry, które zajmują około 60% terenów rolnych i użytków zielonych, stanowiące kompleksy pszenne dobre i bardzo dobre oraz żytnie dobre.

Obserwuje się stopniową degradację gleb. Część pól uprawnych leży od kilku lat odłogiem, porastają chwastami, spada ich urodzajność. Wiele łąk nie jest koszonych, stosunki wodne ulegają pogorszeniu, zanika retencja wody. Sady są opuszczone, zaniedbane i nie mają żadnego znaczenia produkcyjnego. Erozja gleb występuje na skarpach powyroboiskowych piasków i żwirów oraz na zboczach stoków o spadkach powyżej 10% (krawędzie wysoczyzn). Nie obserwuje się zjawiska zmniejszania arealów użytków rolnych z tytułu ich zajęcia pod nowe inwestycje.

Użytkowanie gruntów przedstawia się następująco:

- użytki rolne 556,58 ha,
- grunty pod lasami 381,61 ha,
- grunty pod wodami 0,10 ha,
- grunty zainwestowane 58,13 ha,
- grunty inne 137,49 ha.

Charakterystyczny jest duży udział gruntów rolnych – 49,1% w porównaniu do gruntów pod lasami, które zajmują 33,6%.

1.10. Kopaliny

Gmina jest uboga w surowce o znaczeniu gospodarczym, na terenie miejscowości Laski i w okolicach nie występują udokumentowane złoża kopaliny.

1.11. Drogi, dostępność komunikacyjna

System komunikacyjny gminy Czerwieńsk oraz miejscowości Laski tworzy sieć kołowa, kolejowa oraz wodna.

W sieci komunikacji kołowej wyróżnia się drogę nr 275 zaliczoną do kategorii dróg krajowych w ciągu miejscowości Gubinek – Zielona Góra na odcinku Łągów – Leśniów Wielki. Przebiega ona przez południowo-zachodnią część gminy. Droga ta, jednak w pewnym odcinku nie spełnia wymogów technicznych ze względu na zbyt małą szerokość linii rozgraniczających, zwężenie jezdni, ograniczoną widoczność, kolizje funkcjonalne.

Przez gminę przebiega pięć dróg zaliczonych do kategorii wojewódzkich:

- nr 276 – Krosno Odrzańskie – Sulechów, na odcinku Szklarka Radnicka – Sycowice,
- nr 278 – Radnica – Sulechów na odcinku Szklarka Rudnicka, Bródki, Nietkowice i Brody,

- nr 279 – Wysokie – Czerwieńsk – Nietków – Leśniów Wielki,
- nr 280 – Zielona Góra – Czerwieńsk – Brody,
- nr 281 – Zielona Góra – Wysokie – Pomorsko.

Posiadają one jezdnie o nawierzchni utwardzonej. Poruszanie się na drogach nr 280 i 281 jest utrudnione z uwagi na przeprawę promową przez rzekę Odrę. Przejazd drogami nr 278 i 280 jest kłopotliwy z uwagi na ostre zakręty i w niektórych miejscach nawierzchnię brukową.

Drogi zaliczone do kategorii dróg powiatowych to:

- nr 1144 F - Trzebule - Drzonów - Radomia - Zagórze – Płoty,
- nr 1174 F - Mozów - Szabliska - Brzezcie – Bródki,
- nr 1176 F - Zawada - Krępa - Łężyca - Płoty - Leśniów Mały.

Przez miejscowość Laski przebiega droga powiatowa nr 1147 F na odcinku Bronków - Dychów - Brzeźnica - Dąbie - Szczawno - Laski - Nietków. Jest to droga o jezdni gruntowej i utwardzonej, (na odcinku Laski – Ciemnice droga gruntowa, na której obserwuje się zwiększone natężenie ruchu).

W Laskach występują także drogi gminne o statusie dróg publicznych. Są to drogi nr 001105 F relacji Leśniów Mały – Laski i 001106 F relacji Laski - Leśniów Wielki. Niestety od połowy lat 80-tych XX wieku, nieprzejezdne z powodu wyburzenia wiaduktu na torami PKP. Obecnie droga Laski – Nietków jest jedyną drogą publiczną przejezdną w kierunku Zielonej Góry.

Obsługę komunikacji pasażerskiej zapewnia Miejski Zakład Komunikacji w Zielonej Górze, autobusem linii 32.

Komunikacja kolejowa aktualnie nie odgrywa tej roli co dawniej. Sieć tworzą cztery szlaki w kierunku na Zieloną Górę, Sulechów, Rzepin, Krosno Odrzańskie i stacja Czerwieńsk. Są to linie o znaczeniu międzyregionalnym. Węzeł kolejowy w Czerwieńsku pełni rolę stacji osobowej oraz zaplecza technicznego dla magistrali kolejowej „Śląsk – Porty” i stacji Zielona Góra. W Laskach znajduje się przystanek kolejowy, z którego można dojechać do Zielonej Góry i dalej, a w drugą stronę do Guben w Niemczech i dalej. Linie kolejowe mają duży wpływ na rozwój gminy.

Przepływająca przez gminę rzeka Odra jest żeglowna. Jednak brak jest urządzeń technicznych takich jak port czy przystań. W związku z tym nie występuje współpraca pomiędzy żeglugą a innymi systemami komunikacyjnymi. Powiązanie obszarów gminy po jej obu brzegach zapewniają dwa mosty kolejowe w Pomorsku i Nietkowicach oraz przeprawy promowe w Brodach i Pomorsku.

2. Środowisko kulturowe

2.1. Walory architektury wiejskiej

Przez lata miejscowość Laski nie zatraciła swojego pierwotnego charakteru. Zabudowa mieszkaniowa i mieszkaniowo-usługowa wsi stanowi cenną historycznie przestrzeń. Świadczą o tym charakterystyczne obiekty objęte ewidencją. Należą do nich następujące założenia:

- zabudowa zwarta kalenicowa z końca XIX w.,
- dom nr 47 z pocz. XX w.,
- dom nr 7, murowany z pocz. XX w.,
- dom nr 86, murowany z pocz. XX w.,
- park podworski z XVII – XVIII w. (ew. zabytków nr 55) z budynkiem folwarcznym (ew. zabytków nr 2040),
- była szkoła z pierwszej połowy XX w., pełniąca funkcje użyteczności publicznej,
- cmentarz wiejski z XIX w.,
- cmentarz rodowy rodziny von Schierstaedt,
- rozplanowanie przestrzenne miejscowości Laski.

Przeważająca ilość domów została pobudowana w drugiej połowie XIX w i na początku XX wieku. Stany techniczne obiektów w większości są średnie i dobre. Znaczna część domów jest z cegły, pokryta dachówką, posiadająca dachy dwuspadowe, niekiedy są otynkowane, częściowo z obramieniami okien i drzwi w postaci opasek. Nowa zabudowa mieszkalna jednorodzinna w miejscowości Laski, to przeniesienie wzorca miejskiego, w postaci zabudowań w kształcie „pudełka” o płaskim dachu, pozbawionym indywidualnych cech, w sposób oczywisty pogarszających estetykę zespołów osadniczych.

Założenia urbanistyczne miejscowości Laski z racji swojej metryki średniowiecznej i swoich cech wymagają pogłębionego rozpoznania konserwatorskiego.

2.2. Walory ukształtowania przestrzeni publicznej

Zgodnie z definicją przestrzeni publicznej są to wszelkie miejsca dostępne powszechnie i nieodpłatnie, fizyczna przestrzeń w której może znaleźć się każda jednostka społeczna. Przykładami przestrzeni publicznych są drogi i ulice, place miejskie czy różne stale dostępne budowle i budynki stanowiące własność publiczną. Przestrzeniami publicznymi są też zwykle różne formy krajobrazu przyrodniczego stanowiące własność państwową lub gminną.

2.2.1 Budynki użyteczności publicznej

2.2.1.1. Obiekty oświatowe

Niepubliczne Przedszkole – wybudowane po powodzi w 1998 roku przez Club Rotary District 1830. Przedszkole prowadzi po powodzi Stowarzyszenie Mieszkańców Lasek i w większości finansowane jest z dotacji pochodzącej z budżetu gminy. Przedszkole przeznaczone jest wyłącznie na funkcje oświatowe i na dzień dzisiejszy uczęszcza do niego 26 dzieci.

Zdjęcie nr 3: Niepubliczne przedszkole w Laskach

2.2.2.2. *Obiekty wiejskie-publiczne* - Wiejski Dom Kultury

Zdjęcie nr 4: Wiejski Dom Kultury

2.2.2. *Place i boiska*

Nie występują w miejscowości i sołectwie Laski.

2.2.3. *Zbiorniki retencyjne*

Nie występują w miejscowości i sołectwie Laski.

2.3. **Osobliwości kulturowe**

Osobliwością miejscowości Laski, usytuowaną na zachodnim krańcu wsi, jest park

Zdjęcie nr 5: Zabytkowa Oranżeria

z zachowanymi obiektami po dawnym dworze. Jednym z nich jest oranżeria z XVIII wieku. Jest to budowla murowana, piętrowa na rzucie wydłużonego prostokąta z wydatnymi ryzalitami po bokach elewacji północnej. Część środkowa jest trzykondygnacyjna, z kolistą salą na wysokości parteru i piętra, nakryta dachem stożkowym. Nad pozostałą częścią są dachy dwuspadowe. Na osi elewacji północnej znajduje się portyk wsparty na czterech kolumnach. Wszystkie zachowane obiekty są jednak bardzo zniszczone i zaniedbane.

Zachowane relikty założenia wskazują, że regularnie rozplanowany ogród ozdobny był tu już na przełomie XVII-XVIII wieku. Zajmował on środkową część obecnego parku, a ściślej pasmo terenu położonego na południe od oranżerii, między stawem i resztkami zburzonego pałacu. Obecny zabytkowy park założony został w połowie XIX wieku na powierzchni ok. 7 ha przez Hansa von Schierstaedt (zm. 1900 r. - pochowany na cmentarzu rodzowym w Laskach).

Więszą część parku zajmowały założenia krajobrazowe, tworząc w części zachodniej polanę przeciętą rowem wypełnionym wodą, która otacza ozdobną wyspę. Wprowadzono równocześnie obok rodzimych drzewa aklimatyzowane tj. tulipanowce, daglezie, lipę amerykańską, cypryśnik błotny i klon srebrzysty. Od wschodniej części znajdowały się aleje otaczające z trzech stron czworokątny basen. Z reliktowych założeń barokowych do dnia dzisiejszego przetrwały grabowe szpalery tworzące tunel z zarośniętych koron. Odnaleźć tu także można wiele gatunków drzew i krzewów, które posiadają cechy właściwe pomnikom przyrody. Aktualnie trwają prace projektowe nad rewitalizacją parku.

Zdjęcie nr 6: Park z fontanną

2.4. Miejsca i przedmioty kultu

Do miejsc kultu w Laskach niewątpliwie należy, usytuowany w centrum miejscowości **Krzyż**. Jest to najbardziej znany symbol chrześcijaństwa. W kościołach chrześcijańskich, a zwłaszcza w Kościele katolickim krzyż jest otaczany szczególnie nabożną czcią. Wierni w jego kierunku zanoszą modlitwy. W sensie mistycznym symbolizuje mękę Chrystusa.

Pod miejscowym krzyżem gromadzą się nie tylko dorośli, ale dzieci i młodzież, podtrzymując tradycyjne formy modlitwy. Rokrocznie mają tu miejsce:

a) **święcenie pokarmów wielkanocnych (Wielka Sobota)**

W koszyczku wielkanocnym nie brakuje przede wszystkim jajek (symboli nowego życia), w postaci kolorowych pisanek, kraszanek, baranka symbolizującego umęczonego Chrystusa, soli. Tradycyjnie święci się także: chleb, wędlinę, chrzan, pieprz, ciasta świąteczne. Koszyczek, najczęściej z wikliny, przystraja się listkami bukszpanu. Zwyczajowo „Święconkę” stawia się na stole wielkanocnym, obok mięs i ciast. Śniadanie wielkanocne rozpoczyna zwyczaj dzielenia się poświęconym jajkiem, podobny w swej formie i symbolice do bożonarodzeniowego łamania się opłatkiem.

b) **nabożeństwa majowe ku czci Matki Bożej (majowe)**

Cześć Matki Bożej wpisana jest w kult chrześcijański i głęboko zakorzeniona w tradycji narodu polskiego. Centralną częścią nabożeństwa jest Litania Loretańska - jeden z piękniejszych hymnów na cześć Maryi, w którym wysławiane są Jej cnoty i przywileje, jakimi została obdarzona przez Boga. Wielkim zwolennikiem i propagatorem majowych nabożeństw był Ojciec Święty Jan Paweł II. Wielokrotnie apelował o podtrzymywanie tej tradycyjnej formy modlitwy.

c) **nabożeństwa ku czci Najświętszego Serca Pana Jezusa (czerwcowe)**

Jednym z elementów nabożeństw czerwcowych jest Litania do Najświętszego Serca Jezusowego, licząca 33 wezwania upamiętnia każdy rok życia Chrystusa na ziemi. Ojciec Święty Jan Paweł II uczestnicząc w takim nabożeństwie podczas pielgrzymki do Polski w 1999 roku powiedział: *"Cieszę się, że ta pobożna praktyka, aby codziennie w miesiącu czerwcu odmawiać albo śpiewać Litanie do Najświętszego Serca Pana Jezusa, jest w Polsce taka żywa i ciągle podtrzymywana"*.

Ponadto, każdego roku - 2 kwietnia – mieszkańcy Lasek licznie gromadzą się pod Krzyżem na spontanicznej modlitwie, w **kolejną rocznicę śmierci Papieża Polaka** – Jana Pawła II, by z zadumą oddać mu hołd i zapalić symboliczny znicz. Mimo upływu czasu pamięć o naszym Wielkim Rodaku wydaje się wzmacniać i wzrastać.

2.5. Święta, odpusty i pielgrzymki

Część mieszkańców Lasek pielgrzymuje rokrocznie do takich ośrodków kultu religijnego jak m.in. Jasna Góra i Rokitno.

Większość pielgrzymek wiąże się z kultem maryjnym, który pojawił się na naszych ziemiach wraz z przyjęciem przez Polskę chrztu. Od początku też kult ten odgrywał ważną rolę w dziejach naszego kraju i narodu, a także lokalnej społeczności. Sanktuaria maryjne zawsze pełniły bardzo ważną funkcję integrującą Polaków z różnych zakątków kraju i o różnym statusie społeczno-zawodowym. Przejawiało się to przede wszystkim podczas licznych pielgrzymek. Pielgrzymowanie sprzyja rozszerzaniu zainteresowań, pozwala poznać inne środowisko, inne obyczaje, inne regiony i miejscowości. Pątnicy, wędrując niekiedy kilkanaście dni szlakiem pielgrzymkowym, spotykają się z mieszkańcami różnych regionów, różnych miast i wsi. Nawiązuje się niewidzialna nić pojednania i wytwarza się poczucie swoistej wspólnoty – zarówno religijnej, jak również społecznej i narodowej.

Szczególne miejsce przypada pielgrzymkom pieszym, uważanym za niejako „klasyczną” formę pielgrzymowania. Każdego roku pielgrzymi z Lasek uczestniczą (w miesiącu lipcu) w pieszej pielgrzymce rolników z Klenicy na Jasną Górę.

Najbliższą, lokalną świątynią o szczególnym znaczeniu liturgicznym i duszpasterskim jest sanktuarium Matki Bożej Cierpliwie Słuchającej w Rokitnie - duchowe centrum diecezji.

Pielgrzymi z Lasek indywidualnie bądź w sposób zorganizowany podążają do Rokitna. Wraz z rodziną parafialną w październiku każdego roku do Rokitna pielgrzymuje także ok. 20 – 30 członków Wspólnoty Żywego Różańca z Lasek.

2.6. Tradycje, obrzędy i gwara

Mieszkańcy Lasek są mieszaniną różnych społeczności o odmiennych korzeniach dlatego nie wykształcili jednolitych świeckich obrzędów czy gwary. Młode osoby posługują się czystą polszczyzną.

2.7. Legendy, postacie historyczne

Nie zanotowano.

2.8. Specyficzne nazwy, dawne zawody

Ze względu na różnorodność miejscowej społeczności nie funkcjonują specyficzne nazwy, nie są kulturowane dawne zawody.

3. Obiekty i tereny

3.1. Działki pod zabudowę

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy nie wyznaczono terenów pod zabudowę.

3.2. Działki pod zabudowę lotniskową

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy nie wyznaczono terenów pod zabudowę lotniskową.

3.3. Działki pod zakłady usługowe i przemysł

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy nie wyznaczono terenów pod zakłady usługowe i przemysł. W opracowanych dokumentach planistycznych nie przewiduje się lokalizacji większych zakładów przemysłowych.

3.4. Pustostany mieszkaniowe i magazynowe itp.

Gmina jak i sołectwo Laski nie dysponują takimi obiektami.

3.5. Tradycyjne obiekty gospodarskie (spichlerze, kuźnie, młyny, itp.)

Nie występują takie obiekty, które mogą stanowić wartość kulturową.

3.6. Place i miejsca publicznych spotkań

Imprezy okolicznościowe organizowane są najczęściej w zabytkowym parku.

3.7. Miejsca sportu i rekreacji

Tereny rekreacyjne zostały zlokalizowane w zabytkowym parku. Organizowane są tam różne imprezy rekreacyjne czy okolicznościowe, na przykład pod postacią corocznego festynu „Noc świętojańska” (szerzej opisany w punkcie 5.6).

3.8. Szlaki turystyczne, ścieżki dydaktyczne itp.

Przez miejscowość Laski przebiega zielony i żółty szlak turystyczny nr ZG 3009y (pieszy, przyrodniczy, dla rowerzystów) i obejmuje następujące miejscowości: Krosno Odrz. - Połupin- Ciemnice - Laski - Nietków - Czerwieńsk.

Szlak charakteryzuje się ładną panoramą rozlewiska Odry i bardzo urozmaiconym pagórkowatym terenem. Szlakiem przebiegającym przez miejscowość Laski towarzyszą porośnięte lasami wzniesienia oraz mokradła.

Rowerowy „Niebieski Szlak Odry” od Wrocławia przez Nową Sól wzdłuż Odry w kierunku Brandenburgii pokazujący bogatą przyrodę i ciekawe zabytki w Dolinie Środkowej Odry prowadzi przez park w Laskach.

4. Gospodarka i rolnictwo

4.1. Miejsca pracy

W sołectwie jak i w samych Laskach nie występują większe zakłady produkcyjne czy wytwórcze. Natomiast w gminie wyszczególnić można kilka dużych firm zatrudniających okolicznych mieszkańców. Szczegółowy wykaz sporządzono poniżej (tabela 5). Mieszkańcy znajdują zatrudnienie w większości poza miejscowością Laski, głównie w Czerwieńsku i Zielonej Górze oraz w strefie bezpośredniego oddziaływania tego miasta. W Laskach widoczny jest również większy ruch w rejestrowaniu małych mikroprzedsiębiorstw opierających się głównie o zasadę samozatrudnienia. Zarejestrowanych jest dwadzieścia pięć przedsiębiorstw prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą.

Tabela 5. Zakłady pracy i instytucje w gminie Czerwieńsk i sołectwie Laski

L.p.	Nazwa zakładu pracy, instytucji	Liczba pracowników (około)
1	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe INBLU-ARCOBALENO Sp. z o.o.	100
2	PKP CARGO S.A. Zakład Taboru w Czerwieńsku	100
3	Firma CORRADO – Transport – International Sp. z o.o.	65
4	Firma ZIEL-BRUK	20
5	Firma „Jorge” Sp. z o.o.	20
6	Firma LfC sp. z o.o.	20
7	CPN Ekoserwis Sp. z o.o. Centrum Usług Proekologicznych Sektora Naftowego	12
8	Przedsiębiorstwo BUDOMONT – Narzędziownia	12
9	ADS Sp. z o.o. Centrum Konferencyjne AMBASADOR	10
10	Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”	36

11	Przedsiębiorstwo Obsługi Mienia Komunalnego	32
12	Urząd Gminy i Miasta Czerwieńsk wraz z jednostkami OPS, MGOK i biblioteką	30
13	Niepubliczne Przedszkole w Laskach	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego wywiadu

4.2. Zakłady pracy i produkty

W Laskach takie nie występują, w rozumieniu dużych przedsiębiorstw.

4.3. Gospodarstwa rolne

Rozpatrując gospodarstwa z punktu widzenia dysponowania gruntem, czyli posiadaczy arealu gruntu o powierzchni większej niż 1 ha, w Laskach zarejestrowano 33 gospodarstwa rolne. Gospodarstwa rolne są zróżnicowane pod względem wielkości, najwięcej jest gospodarstw małych do 5 ha. Gospodarstwa te stanowią ponad 50% wszystkich gospodarstw. Duże gospodarstwa powyżej 50 czy 100 ha nie występują.

Tabela 6. Ilość gospodarstw w przedziałach arealu

Areal do	2 ha	5 ha	7 ha	15 ha
Ilość	17	10	5	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ewidencji podatkowej.

4.4. Uprawy i hodowle

W Laskach królują na polach rośliny zbożowe wymagające niewielkiego nakładu pracy, tj. pszenica, żyto, jęczmień, owies, pszenżyto. W niewielkim areale występują warzywa – głównie ziemniaki.

W dziedzinie hodowli zwierząt gospodarskich poza drobiem i bydłem takowa nie występuje.

4.5. Znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe

Ze znanych firm produkcyjnych działających na terenie gminy wyróżnić można cztery przedsiębiorstwa. Firma ZIEL-BRUK wytwarza wysokiej jakości produkty betonowe (kostkę brukową, elementy małej architektury itp.) i zatrudnia około 20 osób. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe INBLU-ARCOBALENO produkuje wysokiej jakości obuwia pod słynną nazwą Inblu zatrudniając przy tym około 100 osób. Trzecia firma – LfC - jest przodującym projektantem i producentem implantów kręgosłupowych i procedur operacyjnych, zatrudnia około 20 osób. Ostatnie przedsiębiorstwo BUDOMONT wytwarza narzędzia do obróbki plastycznej na zimno i zatrudnia około 12 osób.

Pozostali przedsiębiorcy działają w zakresie szeroko rozumianych usług. PKP CARGO S.A. Zakład Taboru w Czerwieńsku prowadzi obsługę pociągów towarowych i pasażerskich trzech przejść granicznych: Rzepin-Frankfurt, Gubin-Guben, Tuplice-Forst. Jest to jedyny Zakład Spółki PKP CARGO obsługujący dwusystemowe lokomotywy kolei niemieckich z serii BR371, oraz przewozi polskimi lokomotywami SU46 pociągi Intercity na obszarze Niemiec do stacji Cottbus. Przedsiębiorstwo zatrudnia około 100 osób. Firma CORRADO natomiast prowadzi usługi transportowe, a firma Jorge jest importerem wysokiej jakości fajerwerków w Europie.

4.6. Miejsca noclegowe, hotelowe

Na terenie sołectwa Laski, jak i w samej miejscowości nie występują miejsca hotelowe.

4.7. Restauracje, punkty gastronomiczne

Na terenie sołectwa Laski, jak i w samej miejscowości nie występują punkty gastronomiczne.

4.8. Możliwe do wykorzystywania odpady poprodukcyjne

Nie występują na terenie sołectwa Laski.

4.9. Zasoby odnawialnych energii

Nie występują na terenie sołectwa Laski.

5. Mieszkańcy i kapitał

5.1. Autorytety i znane postacie we wsi

Od dwunastu lat Rada Gminy i Miasta w Czerwieńsku wraz z Burmistrzem Czerwieńska dokonują aktu nadania najbardziej zaszczytnego lokalnego wyróżnienia jakim jest tytuł Honorowego Obywatela Gminy i Miasta Czerwieńsk. Pamiątkowe medale wręczają zawsze ojcowie miasta, czyli Przewodniczący Rady oraz Burmistrz. Do grona zasłużonych dołączyli również obywatele miejscowości Laski:

- nieżyjący JAN BEDNARCZYK (urodzony w 1920 r. w Radostowie w powiecie Tomaszów Lubelski), doceniony przede wszystkim za działalność społeczną, zarówno w OSP w Laskach, jak i przy budowie przystanku PKP, czy szkoły podstawowej. Wielokrotnie wyróżniany za osiągnięcia w produkcji rolnej. Był współzałożycielem i prezesem Spółki Maszynowej oraz Ochotniczej Straży Pożarnej w Laskach (obecnie nieistniejącej). Pełnił również funkcję radnego gminy i powiatu. Za pracę i trud dla społeczności został odznaczony między innymi Odznaką Grunwaldzką, Krzyżem Partyzanckim, medalem 9 pp. AK Ziemi Zamojskiej, odznaką honorową Za Zasługi w Rozwoju Województwa Zielonogórskiego, złotym medalem Za Zasługi Dla Pożarnictwa i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Tytuł Honorowego Obywatela Gminy i Miasta Czerwieńsk otrzymał 22 maja 1996 roku.
- Nieżyjący JAN JAROWICZ (urodzony w 1923 r. na terenach Kresów Wschodnich), którego pasją oprócz pracy zawodowej (przepracowane 36 lat na stanowiskach związanych z zawodem melioranta), była praca w gospodarstwie rolnym, zajmowanie się pasieką i produkcja rolną. Na swoich gruntach założył sad i posadził las. Był członkiem zarządu Gminnej Spółki Wodnej, przewodniczącym komisji rewizyjnej w Kółkach Rolniczych i Radzie Sołectkiej, członkiem OSP i Koła Kombatantów w Czerwieńsku. Brał udział w działaniach wojennych na froncie jako sanitariusz, za co został odznaczony Krzyżem Walecznych na Polu Chwały. Oprócz odznaczenia wojennego posiadał Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski i Złotą Odznakę za udział w walce z powodzią. Tytuł Honorowego Obywatela Gminy i Miasta Czerwieńsk otrzymał 29 maja 1998 roku.
- LEOKADIA WARSZAWSKA (urodzona w 1921 r.), brała czynny udział w pierwszych społecznych komitetach powołanych w Laskach dla budowy służącej mieszkańcom infrastruktury: ustanowienia stacji kolejowej, budowy peronu i poczekalni dla podróżnych. Była przewodniczącą Koła Gospodyń Wiejskich, w którym inicjowała wiele społecznych przedsięwzięć, między innymi budowa placu zabaw dla dzieci w parku czy prace przy budowie Szkoły Podstawowej w Laskach. Za wieloletnią i aktywną pracę na rzecz rozwoju wsi i rolnictwa była wielokrotnie nagradzana. Pełniła również funkcję Terenowego Opiekuna Społecznego za co otrzymała wyróżnienie od Rady Naczelnej PKPS. Była także radną Powiatowej Rady Narodowej w Zielonej Górze. Tytuł Honorowego Obywatela Gminy i Miasta Czerwieńsk otrzymała 20 kwietnia 2005 roku.

5.2. Krajanie znani w regionie, w kraju i za granicą

Znaną i cenioną postacią w Laskach jest MIECZYŚLAW J. WARSZAWSKI, literat lubuski urodzony w 1950 roku nad Odrą, gdzie od trzydziestu lat pozostaje jej wierny. Debiutował wierszem – „Drewniany Krzyż”, zamieszczonym w „Nadodrzu” (1967 r.). Jeszcze jako chłopiec próbował pisać do „Płomyka” i „Żołnierza Polskiego”. Korespondował już wtedy z samym Jarosławem Iwaszkiewiczem.

Wiersze M. Warszawskiego są najpiękniejszym przykładem wierności poezji, bez względu na ideologie, orientacje polityczne i układy materialne. W poezji odkrywa wyłącznie bogactwo wnętrza człowieka, bo pisze całym swoim sercem od pierwszej linii do niekończącej się kropki. Poezja w jego życiu zagościła na zawsze. Jest on laureatem wielu konkursów poetyckich i prozatorskich. Otrzymał też kilka znaczących nagród kulturalnych. Członek Związku Literatów Polskich.

Swoje głębokie przywiązanie do miejsca zamieszkania odkrył w wywiadzie na łamach „Gazety Lubuskiej” twierdząc, że *„bez swojej wsi nie mógłbym żyć ani tworzyć. Laski są w moim pisaniu bardzo ważne. Tam, jak usiądę w domu, dopiero zjawia się poezja (...). Najważniejsze są jednak Laski. To moje narodziny, moje życie, śmierć. (...) Laski dają takie dziwne wyciszenie, jest w nich dużo spokoju.”*

Warszawski opublikował kilkaset swoich utworów w ogólnopolskich pismach literackich, almanachach i na antenie Polskiego Radia. Książka poetycka *Cztery ściany bezdomności* była niebywałym wydarzeniem kulturalnym 1995 r., nie tylko na Ziemi Lubuskiej. Otrzymała liczne nagrody kulturalne i została wysoko oceniona przez znawców polskiej poezji. Autor wydał następujące zbiory wierszy: *Otwarcie żył* (LTK 1976), *Wotwarte karty* (Ossolineum 1978), *Poranne wygnania* (Ossolineum 1981), *Odwieczne* (Muzeum Ziemi Lubuskiej 1986) oraz tom opowiadań *Codzienna podróż pociągiem* (LTK 1986).

5.3. Osoby o specyficznej wiedzy i umiejętnościach.

W Laskach nie ma takich osób.

5.4. Przedsiębiorcy

W Laskach nie ma takiego przedsiębiorcy, który wywierałby znaczący wpływ na rozwój miejscowości.

5.5. Związki i stowarzyszenia

Na terenie Lasek działają dwa stowarzyszenia mające siedzibę w Laskach oraz kilka innych organizacji obejmujących swoim działaniem obszar miejscowości.

5.5.1. Stowarzyszenie Mieszkańców Lasek

Stowarzyszenie Mieszkańców Lasek jest dobrowolnym, samorządnym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. Od września 2000 r. posiada osobowość prawną, zaś w 2005 r. uzyskało status organizacji pożytku publicznego. Stowarzyszenie nie prowadzi działalności gospodarczej, a swoją działalność opiera na pracy społecznej członków (27 osób).

Jednym ze statutowych zadań Stowarzyszenia jest prowadzenie niepublicznego, nieodpłatnego przedszkola wraz z klasą „O” (grupa sześciolatków). Stowarzyszenie zatrudnia dwie wykwalifikowane nauczycielki i uzyskuje wsparcie finansowe w formie dotacji z budżetu gminy Czerwieńsk.

Stowarzyszenie uczestniczy w imprezach i konkursach organizowanych m.in. przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Czerwieńsku np. konkurs na wykonanie pisanek, palmy wielkanocnej, Noc Świętojańska. Organizowane są imprezy okolicznościowe z udziałem dzieci przedszkolnych oraz rodzin (np. Bal Karnawałowy, Dzień Babci i Dziadka,

Dzień Rodziny, Zabawa Andrzejkowa), stanowiące znakomitą okazję do wzajemnej integracji. Przedszkole w Laskach aktywnie współpracuje z lokalnymi placówkami edukacyjnymi, jak np. Publiczne Przedszkole w Czerwieńsku oraz Publiczna Szkoła Podstawowa im. St. Wróblewskiego w Nietkowie.

5.5.2. Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Laski

Stowarzyszenie liczy około 40 członków.

Poza wymienionymi stowarzyszeniami na terenie miejscowości Laski działa Koło Gospodyń Wiejskich, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci oraz zespół śpiewaczy „Rapsodia”.

5.5.3. Koło Gospodyń Wiejskich

Koło Gospodyń Wiejskich w Laskach jest organizacją zajmującą się głównie kwestiami związanymi ze sprawami lokalnej społeczności, pomagającą w organizacji życia na wsi. Spotkania KGW odbywają się raz w tygodniu i uczestniczy w nich 15 pań, które łączy wspólna pasja jaką jest śpiew oraz pasja kulinarna - pieczenie, gotowanie i czynności, które „robią bo lubią”.

Miejscem spotkań jest Wiejski Dom Kultury w Laskach, gdzie Koło organizuje lub współuczestniczy w organizacji zabaw tanecznych czy też różnego rodzaju uroczystości okolicznościowych i integracyjnych, pomaga przy imprezach organizowanych przez Miejski Ośrodek Kultury w Czerwieńsku. Koło współpracuje także ze Stowarzyszeniem Mieszkańców Lasek.

Członkinie KGW co roku biorą udział w dożynkach, festynach i innych uroczystościach na terenie miejscowości i gminy.

5.5.4. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci

Towarzystwo liczy około 100 członków.

5.5.5. Zespół śpiewaczy „Rapsodia”

Zespół śpiewaczy „Rapsodia” powstał w październiku 2006 r. i działa przy WDK w Laskach. Kierownikiem zespołu jest Piotr Paderewski. Zdecydowaną większość zespołu stanowią Panie z miejscowego Koła Gospodyń Wiejskich. Dotychczas zespół brał udział w festynach organizowanych przez MGOK w Czerwieńsku oraz imprezach okolicznościowych na terenie naszej gminy. Jak na razie, największym osiągnięciem zespołu jest zdobycie wyróżnienia na festiwalu w Gościeszowicach, za najlepiej zapowiadający się zespół śpiewaczy w kategorii - debiuty.

Tabela 7. Stowarzyszenia i organizacje w Laskach

L.p.	Nazwa stowarzyszenia, organizacji	Liczba członków
1	Stowarzyszenie Mieszkańców Lasek	27
2	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Laski	40
3	Koło Gospodyń Wiejskich	15
4	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	100
5	Zespół Śpiewaczy „Rapsodia”	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego wywiadu.

5.6. Kontakty i współpraca

W sołectwie, jak i samej miejscowości Laski do tej pory nawiązano zagraniczną współpracę z miejscowością Kausche (Niemcy, gm. Drebkau). Lokalna kooperacja ogranicza się jedynie do kontaktów w grupach zainteresowania.

Najbardziej wszechstronną współpracę Gmina Czerwieńsk prowadzi z Gminą Drebkau (Niemcy) popartą aktem umowy partnerskiej podpisanej 23.09.2000 r., która ma na celu rozwijanie współpracy na polu kultury, sportu, oświaty i gospodarki. W sferze kultury, współpraca ta przebiega bardzo aktywnie. Partnerzy często spotykają się przy okazji różnorodnych imprez np.: obchody święta miast, spartakiady, turnieje, święta plonów i wiele innych. Festyn wiejski odbywa się corocznie. Wspólne biesiadowanie prowokuje do wymiany doświadczeń, wzbogacania wiedzy o zaprzyjaźnionych regionach, pomaga we wspólnym organizowaniu podobnych przedsięwzięć a przede wszystkim przyczynia się do znoszenia barier w kontaktach polsko-niemieckich. W Laskach (23 czerwca)- zaproszeni goście: partnerzy z Kausche uczestniczą w festynie pod nazwą „Noc Świętojańska”.

Jest to rytuał związany z wiciem wianków. Występują tam gry, zabawy dla młodzieży, koncerty zespołów śpiewaczych, zabawa taneczna i konkurs na najpiękniejszy wianek świętojański.

Zdjęcie nr 7: Festyn „Noc Świętojańska”

W 2001 roku po raz pierwszy w festynie udział wzięli przedstawiciele rodu byłego posiadacza dobytku Lasek, zespołu pałacowego i parku, potomkowie Hansa von Schierstaedt (18.05.1827-11.12.1900). Te kontakty przybliżyły mieszkańcom historię parku, pałacu i byłych mieszkańców Lasek. Zaowocowały także w 2006 roku wspólną odbudową fontanny i zagospodarowaniem skweru w centrum wsi.

6. Infrastruktura techniczna

Wieś jest zwodociągowana, a obecny stan zaopatrzenia w wodę zaspokaja potrzeby gospodarczo-bytowe i przeciwpożarowe. wieś nie jest skanalizowana, a domostwa posiadają własne zbiorniki na nieczystości płynne. Odpady komunalne wywożone są przez dwa przedsiębiorstwa: Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej z siedzibą w Zielonej Górze oraz „TEW” Gospodarowanie Odpadami sp. z o.o. z siedzibą w Nowej Soli.

Na terenie wsi istnieją gazociągi. Gazyfikację miejscowości Laski przeprowadziła firma Media Odra Warta Sp. z o.o. z siedzibą w Międzyrzeczu.

W zakresie energetyki mieszkańców wsi Laski zaopatruje „ENEA” S.A. z siedzibą w Zielonej Górze.

ROZDZIAŁ III

Ocena mocnych i słabych stron miejscowości, w której będzie realizowana operacja

1. Elementy wyróżniające wieś

- położenie miejscowości na skraju wysoczyzny moreny czołowej Wału Zielonogórskiego i pradoliny Odry,
- piękne widoki z wyżyny na Dolinę Odry,
- kilkadziesiąt źródeł wody bijących we wsi z moreny czołowej Wału Zielonogórskiego,
- przepływający przez wieś kanał Zimny Potok,
- skwer z fontanną wody źródlanej w centrum miejscowości i w parku,
- zabytkowy park,
- zabytkowe budowle po zespole pałacowym w Laskach (oranżeria, budynki gospodarcze, basen hodowlany),
- dendrologiczne cenne i godne uwagi okazy drzew,
- użytek ekologiczny w międzywale Odry („Międzywale II”),
- obszar Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 – Dolina Środkowej Odry,
- szczególnie mikroklimat terenów podmokłych,
- bogactwo fauny i flory,
- ornitologiczne punkty obserwacyjne,
- hodowla pawia,
- szlaki turystyczne przebiegające przez wieś (zielony, żółty i „Rowerowy Szlak Odry”),
- krzyż – miejsce kultu religijnego, przy którym odbywają się obrzędy religijne,
- zespół śpiewaczy „Rapsodia”,
- poeta – Mieczysław Warszawski,
- honorowi mieszkańcy Gminy i Miasta Czerwieńsk,
- prężnie działające stowarzyszenia i organizacje: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Laski, Stowarzyszenie Mieszkańców Lasek, Koło Gospodyń Wiejskich, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- bardzo dobre połączenie z Zieloną Górą (MZK),
- kontakty i współpraca z gminą Drebkau, „Rotary Club District 1830”.

2. Analiza zasobów – zestawienie tabelaryczne

Rodzaj zasobu	Brak	Znaczenie zasobu		
		Małe	Średnie	Duże
Środowisko przyrodnicze, położenie				
✓ walory krajobrazu				X
✓ walory klimatu (wiatr, nasłonecznienie itp.)				X
✓ walory szaty roślinnej				X
✓ cenne przyrodniczo obszary lub obiekty				X
✓ świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)				X
✓ wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)				X
✓ wody podziemne			X	
✓ podłoże, warunki hydrologiczne			X	
✓ gleby		X		
✓ kopaliny	X			
✓ drogi (dostępność komunikacyjna)				X
Środowisko kulturowe				
✓ walory architektury wiejskiej				X
✓ walory ukształtowania przestrzeni publicznej				X
✓ osobliwości kulturowe			X	

<ul style="list-style-type: none"> ✓ miejsca, osoby i przedmioty kultu ✓ święta, odpusty, pielgrzymki ✓ tradycje, obrzędy, gwara ✓ specyficzne potrawy ✓ legendy, podania i fakty historyczne ✓ ważne postacie historyczne ✓ specyficzne nazwy ✓ dawne zawody ✓ zespoły artystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> X X X X X 		X	<ul style="list-style-type: none"> X X
Obiekty i tereny <ul style="list-style-type: none"> ✓ działki pod zabudowę mieszkaniową ✓ działki pod domy letniskowe ✓ działki pod zakłady usługowe i przemysłowe ✓ pustostany mieszkaniowe, magazynowe itp. ✓ tradycyjne obiekty gospodarskie (spichlerze, młyny) ✓ place i miejsca publicznych spotkań ✓ miejsca sportu i rekreacji ✓ szlaki turystyczne, ścieżki dydaktyczne 	<ul style="list-style-type: none"> X X X X X 		X	<ul style="list-style-type: none"> X X
Gospodarka, rolnictwo <ul style="list-style-type: none"> ✓ miejsca pracy (ilość) ✓ zakłady produkcyjne ✓ produkty ✓ gospodarstwa rolne ✓ uprawy „hodowlane” ✓ znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe ✓ miejsca noclegowe, hotelowe ✓ restauracje, punkty gastronomiczne ✓ możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne ✓ zasoby odnawialnych energii 	<ul style="list-style-type: none"> X X X X X X X X 	<ul style="list-style-type: none"> X X 	X	
Mieszkańcy, kapitał społeczny <ul style="list-style-type: none"> ✓ autorytety i znane postacie we wsi ✓ krajanie znani w regionie, w kraju i zagranicą ✓ osoby o specyficznej wiedzy i umiejętnościach ✓ przedsiębiorcy ✓ związki i stowarzyszenia ✓ kontakt i współpraca 	<ul style="list-style-type: none"> X X 			<ul style="list-style-type: none"> X X X X

3. Analiza SWOT miejscowości

Analiza SWOT jest efektywną metodą oceny strategicznej badanego podmiotu. Składa się ona z analizy miejscowości (analiza jej mocnych i słabych stron) oraz analizy jej otoczenia (szanse i zagrożenia). Nazwa SWOT jest akronimem stworzonym ze skrótów angielskich pojęć: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse) i Threats (zagrożenia). Głównym celem tej analizy jest określenie aktualnej i perspektywicznej pozycji miejscowości na tle innych.

Dnia 15 i 16 maja 2008 roku w Urzędzie Gminy i Miasta Czerwieńsk odbyły się warsztaty strategiczne, których zadaniem było dokonanie analizy SWOT oraz wypracowanie listy rankingowej zadań do realizacji z programu „Odnowa i Rozwój Wsi”. Protokół ze spotkania stanowi załącznik do opracowania.

4. Analiza SWOT w tabeli

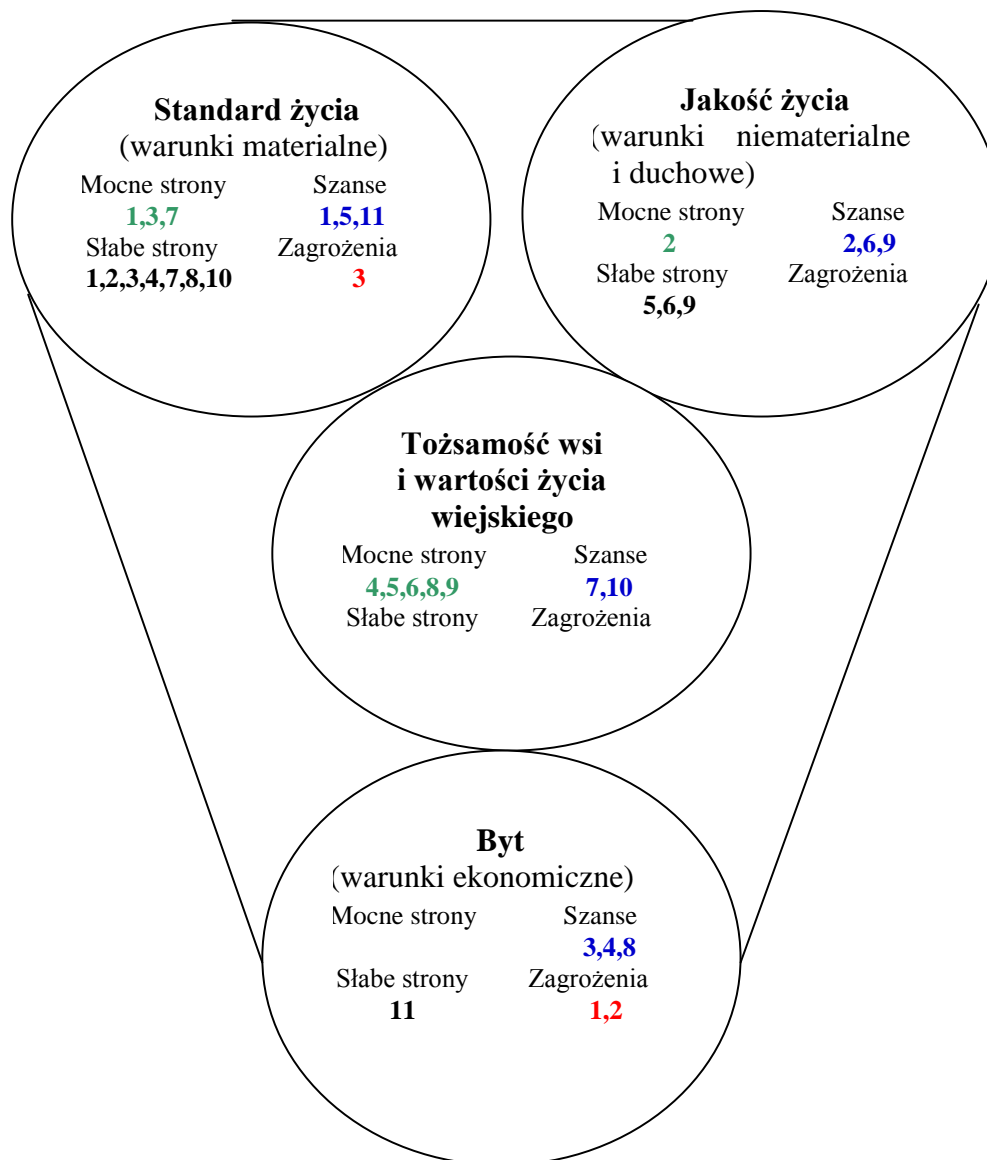
Tabela 8. Analiza SWOT miejscowości Laski

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra komunikacja z miastem Zielona Góra 2. Dobra aktywność społeczna 3. Dobra infrastruktura miejscowości (kanalizacja, gaz, woda, telefony) 4. Położenie na trasie szlaków turystycznych 5. Tereny łowieckie i wędkarskie 6. Piękne widoki krajobrazowe 7. Edukacja przedszkolna dla dzieci od 3 do 5 lat oraz 6-latki (oddz. „0”) 8. Stale imprezy gminne i lokalne np. „Noc świętojańska” czy „Dzień rodziny” 9. Współpraca partnerska z Niemcami 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieutwardzona droga w kierunku Krosna Odrz. 2. Brak przejazdu drogami gminnymi do Leśniowa Wielkiego i Małego 3. Brak zagospodarowania terenu rekreacyjno-sportowego 4. Brak komputera z dostępem do Internetu w Wiejskim DK 5. Brak stałego instruktora kulturalno-oświatowego z odpowiednim przygotowaniem zawodowym 6. Słaba współpraca grup aktywnych 7. Brak zaplecza turystycznego 8. Brak zaplecza socjalnego dla grup sportowych i plenerowej działalności kulturalno-rozrywkowej 9. Nieaktywne drużyny OC 10. Niezagospodarowane kąpielisko, 11. Brak wydzielonych działek pod zabudowę 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość dostępu do Internetu wszystkich mieszkańców 2. Kontakty z sąsiednimi miejscowościami 3. Trend do podnoszenia estetyki wsi 4. Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców przez dostęp do informacji 5. Budowa boiska i zaplecza socjalnego, 6. Poprawa współpracy grup i organizacji 7. Rewitalizacja zabytkowego parku z uwzględnieniem zaplecza rekreacyjnego 8. Absorpcja środków unijnych, 9. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży 10. Wpisanie zabytkowego parku do rejestru pomników przyrody 11. Zagospodarowanie stawku miejskiego i wiejskiego 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ryzyko powodzi 2. Migracja zarobkowa stała 3. Zaniechania w utrzymaniu dróg w kierunku Krosna Odrz., Leśniowa Wielkiego oraz Leśniowa Małego

Źródło: wykonanie własne

5. Wyniki analizy SWOT

Ryc. 2. Obrazowe przedstawienie wyników analizy SWOT.

Źródło: wykonanie własne

Z analizy SWOT wynika, iż w naszej miejscowości standard życia i byt (warunki ekonomiczne) są słabe, ale wpływ otoczenia jest pozytywny i daje szanse na lepsze zmiany. Jakość życia jest dobra i nie powinna się pogorszyć. Wysoka jest tożsamość wsi i wartości życia wiejskiego.

Wniosek nasuwa się sam - konieczność podniesienia standardu życia, który jest niski. To powinno w perspektywie czasu wpłynąć na polepszenie warunków ekonomicznych mieszkańców i jakości życia w miejscowości.

Rozdział IV - Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie co najmniej 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji.

Tabela 8. Plan odnowy miejscowości na lata 2009 - 2015

Wieś: Laski

Wizja: „Wieś Laski ostoją spokoju, miejscem rekreacji i aktywnego wypoczynku”

Lp.	CEL	PROJEKT (nazwa)	PRZEZNACZENIE
1.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa kultury fizycznej mieszkańców • Integracja społeczna • Integracja z mieszkańcami innych miejscowości 	<u>Budowa boiska wraz z zapleczem socjalnym</u>	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja dorocznych festynów - organizacja imprez sportowych - miejsce spotkań mieszkańców
2.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa estetyki wsi • Dbalność o środowisko naturalne 	<u>Rewitalizacja zabytkowego parku</u>	<ul style="list-style-type: none"> - miejsce wypoczynku rodzinnego turystów - pielęgnacja zieleni
3.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa infrastruktury technicznej i komunalnej • Poprawa warunków życia mieszkańców • Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów • Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska i poprawa jego jakości 	<u>Budowa sieci kanalizacyjnej</u>	<ul style="list-style-type: none"> - uporządkowanie gospodarki ściekowej - zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń - ochrona i zarządzanie zasobami naturalnymi
4.	<ul style="list-style-type: none"> • Zaspokajanie potrzeb społecznych i kulturalnych • Poprawa jakości życia mieszkańców • Poprawa stanu bezpieczeństwa 	<u>Wykonanie ogrzewania WDK wraz z rozbudową zaplecza kuchennego i wymianą instalacji elektrycznej</u>	<ul style="list-style-type: none"> - miejsce spotkań mieszkańców - organizacja imprez okolicznościowych
5.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa kultury fizycznej mieszkańców 	<u>Wyposażenie infrastruktury boiska</u>	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja imprez sportowych
6.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stanu bezpieczeństwa 	<u>Ogrodzenie boiska i oświetlenie parku</u>	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja imprez okolicznościowych - organizacja imprez sportowych
7.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa estetyki wsi • Integracja społeczna 	<u>Wytyczenie i utwardzenie ścieżek spacerowych z rekonstrukcją mostku przy wyspie w parku</u>	<ul style="list-style-type: none"> - miejsce spotkań mieszkańców - miejsce wypoczynku rodzinnego turystów

8.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stanu bezpieczeństwa • Ułatwienie dojazdu dla mieszkańców, sportowców i turystów odwiedzających park 	<u>Budowa parkingu i drogi dojazdowej do budynku socjalnego w parku</u>	<ul style="list-style-type: none"> - miejsce parkingowe - skomunikowanie infrastruktury technicznej
9.	<ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci • Rozwój fizyczny dzieci 	<u>Budowa w parku placu zabaw dla dzieci</u>	<ul style="list-style-type: none"> - miejsce zabaw dla dzieci - miejsce spotkań mieszkańców - miejsce wypoczynku rodzinnego turystów
10.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa komunikacji 	<u>Odbudowa wiaduktu nad torami</u>	<ul style="list-style-type: none"> - skomunikowanie z miejscowością Leśniów Mały
11.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa komunikacji 	<u>Budowa drogi za parkiem w kierunku Ciemnic przez grunty lasów państwowych</u>	<ul style="list-style-type: none"> - skomunikowanie z miejscowością Ciemnice
12.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa komunikacji • Poprawa stanu bezpieczeństwa 	<u>Poszerzenie dróg dojazdowych do pól na działkach nr 334 i 335</u>	<ul style="list-style-type: none"> - dojazd do pól rolników
13.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stanu bezpieczeństwa • Poprawa komunikacji 	<u>Budowa nawierzchni na drogach gruntowych we wsi</u>	<ul style="list-style-type: none"> - udogodnienie dla korzystających z dróg
14.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stanu bezpieczeństwa ludzi i mienia 	<u>Odbudowa wału przeciwpowodziowego Lasek</u>	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpieczenie przed powodzią
15.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój fizyczny mieszkańców • Integracja z mieszkańcami innych miejscowości 	<u>Budowa ścieżki rowerowej w kierunku Nietkowa</u>	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie atrakcyjności turystycznej - organizacja czasu wolnego mieszkańców
16.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój miejscowości 	<u>Przeznaczenie gruntów po dawnym boisku za przedszkolem pod zabudowę mieszkalną</u>	<ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie gruntów - zwiększenie terenów pod zabudowę mieszkaniową
17.	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja miejscowości 	<u>Odnowienie oznakowania zielonego i żółtego szlaku turystycznego oraz Niebieskiego Szlaku Odry</u>	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie atrakcyjności turystycznej
18.	<ul style="list-style-type: none"> • Dbalność o środowisko naturalne • Promocja miejscowości 	<u>Wprowadzenie do rejestru pomników przyrody szczególnych drzew i parku</u>	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie atrakcyjności turystycznej
19.	<ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do szeroko pojętej wiedzy i informacji • Ułatwienie łączności ze światem • Wyrównanie szans dzieci wiejskich 	<u>Uruchomienie punktu informatycznego w WDK</u>	<ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców - spotkania międzysąsiedzkie

20.	<ul style="list-style-type: none"> Promocja miejscowości 	<u>Wykonanie tablic informacyjnych zabytkowego parku, wsi, akwenów wodnych, sołectwa z oznaczeniem szlaków turystycznych, rowerowych, łowisk ryb na stawkach i rozlewiskach Starej Odry</u>	- podniesienie atrakcyjności turystycznej
21.	<ul style="list-style-type: none"> Promocja miejscowości 	<u>Założenie strony internetowej miejscowości Laski propagującej jej walory turystyczne</u>	- podniesienie atrakcyjności turystycznej
22.	<ul style="list-style-type: none"> Dbalność o środowisko naturalne Integracja mieszkańców Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców 	<u>Utrzymanie czystości basenu i fontanny w parku</u>	<ul style="list-style-type: none"> - wspólne sprzątanie wsi - spotkania międzysąsiedzkie
23.	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa estetyki wsi Integracja mieszkańców 	<u>Naprawa i konserwacja ławek w parku</u>	<ul style="list-style-type: none"> - dbalność o estetykę parku - spotkania międzysąsiedzkie
24.	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa estetyki wsi Dbalność o środowisko naturalne Integracja mieszkańców 	<u>Wykonanie stojaków koszy na nieczystości w parku</u>	<ul style="list-style-type: none"> - dbalność o estetykę parku - spotkania międzysąsiedzkie
25.	<ul style="list-style-type: none"> Dbalność o środowisko naturalne Integracja mieszkańców Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców 	<u>Utrzymanie fontanny i zieleni na terenie miejscowości</u>	<ul style="list-style-type: none"> - pielęgnacja zieleni - wspólne sprzątanie wsi
26.	<ul style="list-style-type: none"> Dbalność o środowisko naturalne Integracja mieszkańców Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców 	<u>Uporządkowanie i zagospodarowanie stawku wiejskiego</u>	<ul style="list-style-type: none"> - dbalność o stawek wiejski - spotkania międzysąsiedzkie
27.	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa estetyki wsi Dbalność o środowisko naturalne Integracja mieszkańców 	<u>Dbanie o czystość miejscowości i parku</u>	<ul style="list-style-type: none"> - dbalność o estetykę wsi - pielęgnacja zieleni - spotkania międzysąsiedzkie
28.	<ul style="list-style-type: none"> Zaspokajanie potrzeb społecznych i kulturalnych Integracja społeczna Podnoszenie aktywności mieszkańców 	<u>Organizacja imprez kulturalnych, sportowych i okolicznościowych</u>	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie festynów dla dzieci i dorosłych mieszkańców - organizacja imprez sportowych - występy zespołów (muzycznych, tanecznych, itp.)

29.	<ul style="list-style-type: none"> • Integracja społeczna • Zaspokajanie potrzeb społecznych 	<u>„Noc Świętojańska”</u>	- spotkania międzysąsiedzkie
30.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa estetyki wsi • Integracja społeczna • Podnoszenie aktywności mieszkańców 	<u>Kontynuacja konkursu „Piękna zagroda”</u>	- dbałość o estetykę wsi - pielęgnacja zieleni
31.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa estetyki wsi • Integracja społeczna • Dbalność o środowisko naturalne 	<u>Zagospodarowanie rabat i skwerów ozdobnych wokół centrum rekreacyjno-sportowego</u>	- dbałość o estetykę wsi - pielęgnacja zieleni
32.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa estetyki wsi • Integracja społeczna • Dbalność o środowisko naturalne 	<u>Sprzątanie wsi i terenów rekreacyjno - sportowych</u>	- dbałość o estetykę wsi - pielęgnacja zieleni
33.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa kultury fizycznej mieszkańców • Promocja miejscowości 	<u>Zorganizowanie wypożyczalni rowerów</u>	- podniesienie atrakcyjności turystycznej - miejsce wypoczynku rodzinnego turystów
34.	<ul style="list-style-type: none"> • Integracja społeczna • Promocja miejscowości • Zaspokajanie potrzeb społecznych i kulturalnych 	<u>Organizowanie imprez kulturalnych z udziałem partnerskiej miejscowości Kausche - Niemcy</u>	- podniesienie atrakcyjności turystycznej - współpraca zagraniczna - organizacja imprez dla dzieci i dorosłych
35.	<ul style="list-style-type: none"> • Integracja społeczna • Promocja miejscowości • Zaspokajanie potrzeb społecznych i kulturalnych 	<u>Zorganizowanie festynu wiejskiego z udziałem byłych mieszkańców miejscowości (Niemcy)</u>	- podniesienie atrakcyjności turystycznej - współpraca zagraniczna - organizacja imprez okolicznościowych

Tabela 9. Harmonogram realizacji projektu**Wieś: Laski****Wizja: „Wieś Laski ostoją spokoju, miejscem rekreacji i aktywnego wypoczynku”**

Lp.	RODZAJ ZADANIA	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Budowa boiska wraz z zapleczem socjalnym	X	X	X				
2.	Rewitalizacja zabytkowego parku	X	X	X				
3.	Budowa sieci kanalizacyjnej	X	X	X				
4.	Wykonanie ogrzewania WDK wraz z rozbudową zaplecza kuchennego i wymianą instalacji elektrycznej	X	X					
5.	Wyposażenie infrastruktury boiska	X	X	X				
6.	Ogrodzenie boiska i oświetlenie parku	X	X					
7.	Wytyczenie i utwardzenie ścieżek spacerowych z rekonstrukcją mostku przy wyspie w parku	X	X	X				
8.	Budowa parkingu i drogi dojazdowej do budynku socjalnego w parku	X	X	X				
9.	Budowa w parku placu zabaw dla dzieci			X				
10.	Odbudowa wiaduktu nad torami			X	X			
11.	Budowa drogi za parkiem w kierunku Ciemnic przez grunty lasów państwowych		X	X				
12.	Poszerzenie dróg dojazdowych do pól na działkach nr 334 i 335	X	X					
13.	Budowa nawierzchni na drogach gruntowych we wsi			X				
14.	Odbudowa wału przeciwpowodziowego Lasek		X					
15.	Budowa ścieżki rowerowej w kierunku Nietkowa			X				
16.	Przeznaczenie gruntów po dawnym boisku za przedszkolem pod zabudowę mieszkalną		X					
17.	Odnowienie oznakowania zielonego i żółtego szlaku turystycznego oraz Niebieskiego Szlaku Odry	X						

18.	Wprowadzenie do rejestru pomników przyrody szczególnych drzew i parku		X	X				
19.	Uruchomienie punktu informatycznego w WDK		X					
20.	Wykonanie tablic informacyjnych zabytkowego parku, wsi, akwenów wodnych, sołectwa z oznaczeniem szlaków turystycznych, rowerowych, łowisk ryb na stawkach i rozlewiskach „Starej Odry”		X					
21.	Założenie strony internetowej miejscowości Laski propagującej jej walory turystyczne				X	X	X	X
22.	Utrzymanie czystości basenu i fontanny w parku	X	X	X	X	X	X	X
23.	Naprawa i konserwacja ławek w parku	X	X	X	X	X	X	X
24.	Wykonanie stojaków koszy na nieczystości w parku			X				
25.	Utrzymanie fontanny i zieleni na terenie miejscowości	X	X	X	X	X	X	X
26.	Uporządkowanie i zagospodarowanie stawku wiejskiego	X						
27.	Dbanie o czystość miejscowości i parku	X	X	X	X	X	X	X
28.	Organizacja imprez kulturalnych, sportowych i okolicznościowych	X	X	X	X	X	X	X
29.	„Noc Świętojańska”	X	X	X	X	X	X	X
30.	Kontynuacja konkursu „Piękna zagroda”	X	X	X	X	X	X	X
31.	Zagospodarowanie rabat i skwerów ozdobnych wokół centrum rekreacyjno-sportowego				X			
32.	Sprzątanie wsi i terenów rekreacyjno-sportowych	X	X	X	X	X	X	X
33.	Zorganizowanie wypożyczalni rowerów		X					
34.	Organizowanie imprez kulturalnych z udziałem partnerskiej miejscowości Kausche - Niemcy	X	X	X	X	X	X	X
35.	Zorganizowanie festynu wiejskiego z udziałem byłych mieszkańców miejscowości (Niemcy)		X	X	X	X	X	X

Tabela 10. Koszt realizacji zadań**Wieś: Laski****Wizja: „Wieś Laski ostoją spokoju, miejscem rekreacji i aktywnego wypoczynku”**

Lp.	RODZAJ ZADANIA	Szacunkowy łączny koszt	Źródło finansowania
1.	Budowa boiska wraz z zapleczem socjalnym	200.000,00 zł	PROW 2007-2013 Gmina Czerwieńsk
2.	Rewitalizacja zabytkowego parku	100.000,00 zł	PROW 2007-2013 Gmina Czerwieńsk
3.	Budowa sieci kanalizacyjnej	14.000.000,00zł	LRPO 2007-2013 Gmina Czerwieńsk
4.	Wykonanie ogrzewania WDK wraz z rozbudową zaplecza kuchennego i wymianą instalacji elektrycznej	150.000,00zł	PROW 2007-2013 Gmina Czerwieńsk
5.	Wyposażenie infrastruktury boiska	50.000,00 zł	PROW 2007-2013 Gmina Czerwieńsk
6.	Ogrodzenie boiska i oświetlenie parku	60.000,00 zł	PROW 2007-2013 Gmina Czerwieńsk
7.	Wytyczenie i utwardzenie ścieżek spacerowych z rekonstrukcją mostku przy wyspie w parku	20.000,00 zł	PROW 2007-2013 Gmina Czerwieńsk
8.	Budowa parkingu i drogi dojazdowej do budynku socjalnego w parku	60.000,00 zł	PROW 2007-2013 Gmina Czerwieńsk
9.	Budowa w parku placu zabaw dla dzieci	20.000,00 zł	Gmina Czerwieńsk
10.	Odbudowa wiaduktu nad torami	25.000,00 zł	Gmina Czerwieńsk
11.	Budowa drogi za parkiem w kierunku Ciemnic przez grunty lasów państwowych	50.000,00 zł	Gmina Czerwieńsk
12.	Poszerzenie dróg dojazdowych do pól na działkach nr 334 i 335	20.000,00 zł	Gmina Czerwieńsk
13.	Budowa nawierzchni na drogach gruntowych we wsi	90.000,00 zł	Gmina Czerwieńsk
14.	Odbudowa wału przeciwpowodziowego Lasek	800.000,00 zł	Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
15.	Budowa ścieżki rowerowej w kierunku Nietkowa	6.000,00 zł	Gmina Czerwieńsk
16.	Przeznaczenie gruntów po dawnym boisku za przedszkolem pod zabudowę mieszkalną	5.000,00 zł	Gmina Czerwieńsk
17.	Odnowienie oznakowania zielonego i żółtego szlaku turystycznego oraz Niebieskiego Szlaku Odry	3.000,00 zł	PTTK
18.	Wprowadzenie do rejestru pomników przyrody szczególnych drzew i parku	bezpłatnie	Stow. na rzecz rozwoju wsi Laski Rada Sołecka Gmina Czerwieńsk
19.	Uruchomienie punktu informatycznego w WDK	1.000,00 zł	Gmina Czerwieńsk
20.	Wykonanie tablic informacyjnych zabytkowego parku, wsi, akwenów wodnych, sołectwa z oznaczeniem szlaków turystycznych, rowerowych, łowisk ryb na stawkach i rozlewiskach „Starej Odry”	2.000,00 zł	PTTK Gmina Czerwieńsk Rada Sołecka Stow. na rzecz rozwoju wsi Laski
21.	Założenie strony internetowej miejscowości Laski propagującej jej walory turystyczne	500,00zł	Stow. na rzecz rozwoju wsi Laski Rada Sołecka Gmina Czerwieńsk

22.	Utrzymanie czystości basenu i fontanny w parku	200,00 zł	Stow. na rzecz rozwoju wsi Laski Rada Sołecka
23.	Naprawa i konserwacja ławek w parku	300,00zł	Stow. na rzecz rozwoju wsi Laski Rada Sołecka
24.	Wykonanie stojaków koszy na nieczystości w parku	500,00 zł	Stow. na rzecz rozwoju wsi Laski Rada Sołecka
25.	Utrzymanie fontanny i zieleni na terenie miejscowości	500,00 zł	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Rada Sołecka
26.	Uporządkowanie i zagospodarowanie stawku wiejskiego	1.000,00 zł	Stow. na rzecz rozwoju wsi Laski Rada Sołecka
27.	Dbanie o czystość miejscowości i parku	500,00 zł	Mieszkańcy wsi
28.	Organizacja imprez kulturalnych, sportowych i okolicznościowych	20.000,00 zł	Stow. Mieszkańców Lasek Stow. na rzecz rozwoju wsi Laski Koło Gospodyń Wiejskich Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
29.	„Noc Świętojańska”	5.000,00 zł	MGOK
30.	Kontynuacja konkursu „Piękna zagroda”	2.000,00 zł	Gmina Czerwieńsk Rada Sołecka
31.	Zagospodarowanie rabat i skwerów ozdobnych wokół centrum rekreacyjno-sportowego	1.000,00 zł	Gmina Czerwieńsk Mieszkańcy wsi
32.	Sprzątanie wsi i terenów rekreacyjno - sportowych	1.000,00 zł	Gmina Czerwieńsk Mieszkańcy wsi
33.	Zorganizowanie wypożyczalni rowerów	5.000,00 zł	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
34.	Organizowanie imprez kulturalnych z udziałem partnerskiej miejscowości Kausche - Niemcy	6.000,00 zł	Gmina Czerwieńsk Rada Sołecka inne organizacje
35.	Zorganizowanie festynu wiejskiego z udziałem byłych mieszkańców miejscowości (Niemcy)	5.000,00 zł	Gmina Czerwieńsk Rada Sołecka inne organizacje

BIBLIOGRAFIA:

1. BARTKIEWICZ ELŻBIETA, *Dane meteorologiczne według pomiarów przeprowadzonych w Stacji Meteo – LODR w Kalsku za 2007 rok*, „Lubuskie Aktualności Rolnicze” nr 2, Kalsk 2008 r., Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku.
2. GĘBICKI JACEK, *Honorowe tytuły*, „U nas” nr 72, Czerwieńsk 1998, Rada Gminy i Miasta Czerwieńsk.
3. GĘBICKI JACEK, *Nieznane dzieje. Laski*, „U nas” nr 17, Czerwieńsk 1992 r., MGOK.
4. GĘBICKI JACEK, *Niezwykła rocznica*, „U nas” nr 156, Czerwieńsk 2005 r., Rada Gminy i Miasta Czerwieńsk.
5. GĘBICKI JACEK, *Ratujmy zabytki*, „U nas” nr 68, Czerwieńsk 1998 r., Rada Gminy i Miasta Czerwieńsk.
6. GRZEŚKOWIAK DARIUSZ, *Honorowy obywatel Gminy i Miasta*, „U nas” nr 61, Czerwieńsk 1997 r., Rada Gminy i Miasta Czerwieńsk.
7. KOWALSKI STANISŁAW, *Zabytki Środkowego Nadodrza*, Zielona Góra 1976 r., Wydawnictwo Lubuskie Towarzystwo Naukowe.
8. KOWALSKI STANISŁAW, *Zabytki województwa zielonogórskiego*, Zielona Góra 1987 r., Wydawnictwo Lubuskie Towarzystwo Naukowe.
9. *Leokadia Warszawska – Honorowym Obywatelem Gminy i Miasta*, „U nas” nr 158, Czerwieńsk 2005 r., Rada Gminy i Miasta Czerwieńsk.
10. MAJCHRZAK JERZY PIOTR, *Laski*, „U nas” nr 27, Czerwieńsk 1994 r., Rada Gminy i Miasta Czerwieńsk.
11. MAJCHRZAK JERZY PIOTR, *Na tropach dawnej Zielonej Góry: opowieść o mieście*, Zielona Góra 1993, Wydawnictwo „Gest”.
12. *Najważniejsze są jednak Laski*, „U nas” nr 53, Czerwieńsk 1996 r., Rada Gminy i Miasta Czerwieńsk.
13. PODBIELSKA BOGUMIŁA, *Odnowa i rozwój wsi*, „Lubuskie Aktualności Rolnicze” nr 5, Kalsk 2008, Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku.
14. SIBILSKI ANDRZEJ, *Podniosła uroczystość*, „U nas” nr 51, Czerwieńsk 1996 r., Rada Gminy i Miasta Czerwieńsk.
15. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Czerwieńsk (2002-2010) – Uchwała Nr 225/XXVII/2002 Rady Miejskiej w Czerwieńsku z dnia 26 lutego 2002 r.
16. Strona internetowa Biuletynu Informacji Publicznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim - www.bip.luw.pl, data pobrania 15. 05. 2008 r.
17. Strona internetowa Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 – www.natura2000.mos.gov.pl. Data pobrania 20 maj 2008 r.
18. Strona internetowa Gminy i Miasta Czerwieńsk - www.czerwiensk.pl, data pobrania 21 maj 2008 r.
19. Strona internetowa - www.mapapolski.fao.pl, data pobrania 15 maj 2008 r.
20. Strona internetowa – <http://pl.wikipedia.org/wiki> data pobrania 15 maj 2008 r.
21. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerwieńsk - Uchwała Nr 95/XIII/00 Rady Gminy i Miasta w Czerwieńsku z dnia 24 lutego 2000 r.
22. TWAROWSKA MAŁGORZATA, *Laski. „Życie nad Odrą”* nr 1 (44), Zielona Góra 2007 r., Fundacja „My w Europie”, Wydawnictwo UNIVERS.
23. WOROBIEC ANTONI, *Zielona Góra. Praktyczny przewodnik po mieście i okolicy*, Zielona Góra [br. r.], Centrum Biznesu.
24. Kasinowska Róża, *Laski gm. Czerwieńsk woj. zielonogórskie /d. powiat Zielona Góra/ Zespół pałacowy*, P.P. Pracownie Konserwacji Zabytków Pracownia dokumentacji Naukowo – Historycznej w Poznaniu, Poznań 1984 r.

SPIS MAP:

1. Położenie miejscowości Laski	6
---------------------------------------	---

SPIS RYCIN:

1. Pałac w Laskach	8
2. Obrazowe przedstawienie wyników analizy SWOT	29

SPIS TABEL:

1. Użytkowanie powierzchni miejscowości Laski	9
2. Liczba ludności w przedziałach wiekowych – stan na 31. 12. 2007 r.	9
3. Ruch naturalny ludności – stan na 31. 12. 2007 r.	9
4. Temperatura powietrza i opady w dwóch pierwszych dekadach stycznia 2008 r.	11
5. Zakłady pracy i instytucje w gminie Czerwieńsk i sołectwie Laski	20
6. Ilość gospodarstw w przedziałach arealu	21
7. Stowarzyszenia i organizacje w Laskach	24
8. Analiza SWOT miejscowości Laski	28
9. Plan odnowy miejscowości na lata 2009 – 2015	30
10. Harmonogram realizacji projektu	34
11. Koszt realizacji zadań	36

SPIS ZDJĘĆ:

1. Zabytkowy park	12
2. Bocian biały	13
3. Niepubliczne przedszkole w Laskach	16
4. Wiejski Dom Kultury	17
5. Zabytkowa Oranżeria	17
6. Park z fontanną	18
7. Festyn „Noc Świętojańska”	25

Załącznik do Planu Odnowy Miejscowości Laski

PROTOKÓŁ

**z warsztatów przeprowadzonych w dniach 15 i 16 maja 2008 r.
w miejscowości Czerwieńsk w zakresie programu „Odnowa i rozwój wsi”**

W warsztatach uczestniczyli przedstawiciele lokalnej społeczności – mieszkańcy wsi Laski, zgodnie z załączoną listą obecności oraz:

Elżbieta Wiśniewska - główny specjalista ds. gospodarstwa wiejskiego i agroturystyki z Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku,

Barbara Wojtkiewicz-Brejwo – Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku,

Tomasz Pietruszka - podinspektor UGiM Czerwieńsk.

Warsztaty zostały przeprowadzone przez moderatorki, Barbarę Wojtkiewicz – Brejwo oraz Elżbietę Wiśniewską, które poinformowały zebranych, że spotkania zostały zorganizowane aby podyskutować nad zadaniami, jakie należy podjąć w Laskach w ramach programu „Odnowa i Rozwój Wsi”.

Moderatorki wyjaśniły zebranym pojęcie Analizy SWOT i przedstawiły jej zastosowanie. Przystąpiono do dyskusji, a następnie do określania mocnych i słabych stron miejscowości oraz szans i zagrożeń.

Z warsztatów, które trwały dwa dni, określono największe potrzeby wsi i opracowano listę zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości.

Na tym etapie zakończono dyskusję dotyczącą Planu Odnowy Miejscowości Laski. Cel spotkań został osiągnięty. Lokalna Grupa Odnowy Mieszkańców Miejscowości Laski dokonała analizy SWOT i określiła listę rankingową zadań do realizacji w ramach programu „Odnowa i Rozwój Wsi”. Materiały wypracowane na warsztatach zostaną zamieszczone w opracowywanym Planie Odnowy Miejscowości Laski.

Na tym protokół zakończono.

Protokół sporządził
Tomasz Pietruszka

Przykładowe robocze materiały, które zostały wypracowane przez Lokalną Grupę Odnowy Mieszkańców Miejscowości Laski

1. Program długoterminowy odnowy miejscowości Laski:

Program długoterminowy wyznacza cel rozwoju miejscowości, do którego będą dążyć mieszkańcy, używając zasobów własnych i mocnych stron wsi.

Drogę rozwoju kieruje wizja, jaką mieszkańcy przyjęli do realizacji swoich potrzeb. Program długoterminowy obejmuje projekty, których realizacja wzmocni wszystkie dziedziny życia w miejscowości. Programy zostały zaszeregowane według celów, jakie mają spełniać.

I. Plan rozwoju				II. Program rozwoju
1. Cele Co trzeba osiągnąć by urzeczywistnić wizję miejscowości?	2. Co pomoże osiągnąć cele?		3. Co może przeszkodzić?	Projekty Co wykonamy?
	Zasoby Czego użyjemy?	ATUTY Silne strony i Szanse Co wykorzystamy?	BARIERY Słabe strony Co wyeliminujemy? Zagrożenia Czego unikniemy?	
TOŻSAMOŚĆ WSI I WARTOŚCI ŻYCIA WIEJSKIEGO				
Ochrona zabytków i dziedzictwa przyrodniczego	- park przydworowski - basen przypałacowy - wyspa z fosą	- patronat konserwatora zabytków - duże zaangażowanie mieszkańców do prac porządkowych w parku	- ograniczenie wytycznymi konserwatora zabytków - zagrożenie powodziowe	1. Rewitalizacja parku 2. Wpisanie parku do rejestru pomników przyrody 3. Wytyczenie ścieżek spacerowych w parku 4. Ogrodzenie, oświetlenie parku
STANDARD ŻYCIA				
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej	- SML - istniejące boisko - klub sportowy - SNRRWL	- doświadczenie stowarzyszeń - aktywne społeczeństwo - młode społeczeństwo	- brak konsolidacji działania grup aktywnych - zagrożenie powodziowe	1. Wyposażenie infrastruktury boiska 2. Budowa placu zabaw dla dzieci w parku 3. Budowa drogi dojazdowej i parkingu 4. Rekonstrukcja mostku przy wyspie 5. Odbudowa wiaduktu nad torami 6. Budowa nawierzchni na drogach gruntowych

				7. Odbudowa wału przeciwpowodziowego 8. Budowa ścieżki rowerowej w kierunku Nietkowa
JAKOŚĆ ŻYCIA				
Podniesienie estetyki wsi oraz zaktywizowanie młodzieży	- istniejące centrum rekreacyjno - sportowe - aktywna działalność KGW	- współpraca ze studentami PWSZ w Sulechowie - współpraca z Gminą dotycząca organizacji konkursu - aktywna młodzież - stała współpraca z gminą partnerską Drebkau	- brak funduszy	1. Zorganizowanie oraz kontynuacja konkursu „Piękna zagroda” 2. Zagospodarowanie rabat i skwerów ozdobnych wokół centrum rekreacyjno-sportowego 3. Czyn społeczny: sprzątnięcie wsi i terenów rekreacyjno - sportowych 4. Zorganizowanie wypożyczalni rowerów 5. Organizowanie imprez kulturalnych z udziałem partnerskiej miejscowości Kausche – Niemcy
BYT				
Możliwość zarobkowania	- oznakowanie zielonego i żółtego szlaku turystycznego oraz niebieskiego Rowerowego Szlaku Odry	- utrzymywanie stałych kontaktów z byłymi mieszkańcami miejscowości Laski	- bariera językowa - brak bazy noclegowej i gastronomicznej	1. Uruchomienie punktu informatycznego w WDK 2. Założenie strony internetowej miejscowości Laski propagującej jej walory turystyczne 3. Zorganizowanie festynu wiejskiego z udziałem byłych mieszkańców miejscowości (Niemcy)

Źródło: opracowanie własne

2. Program krótkoterminowy odnowy miejscowości Laski

Program krótkoterminowy ma na celu rozwiązać problem mieszkańców w najbliższym okresie. Programy te zaszeregowane zostały do kategorii „kluczowych problemów”, które wykazują najważniejsze potrzeby mieszkańców miejscowości. Poszczególne projekty oceniono pod względem możliwości realizacji finansowych i organizacyjnych.

Kluczowy problem	Odpowiedź	Propozycja projektu	Czy nas stać na realizację?		Punktacja	Hierarchia
			Organizacyjnie	Finansowo		
Co nas najbardziej zintegruje?	Organizacja festynów i imprez kulturalno-sportowych w miejscowości	- dzień dziadka i babci, dzień seniora - dzień rodziny, dzień dziecka - noc świętojańska, festyn integracyjny - mikołajki, gwiazdeczka	Tak	Tak (przy współ. gminy)	6	V
Na czym nam najbardziej zależy?	- uruchomienie funkcji rekreacyjno sportowej terenu parkowego - usportowienie młodzieży - stworzenie warunków do imprez kulturalnych w parku - zorganizowanie miejsca spotkań dla dzieci, młodzieży i pozostałych mieszkańców miejscowości	- budowa boiska wraz z zapleczem socjalnym w połączeniu z rewitalizacją zabytkowego parku - remont WDK	Tak	Nie	25	I
Co nam najbardziej przeszkadza?	Zaniedbania w utrzymaniu parku	- zorganizowanie czynu społecznego – czyszczenie basenu i fontanny - naprawa i konserwacja ławek w parku - wykonanie stojaków na nieczystości	Tak	Tak	19	II
Co najbardziej zmieni nasze życie?	Integracja społeczności wokół życia kulturalno-sportowego w parku	- organizacja imprez kulturalnych i sportowych	Tak	Nie	11	IV
Co nam przyjdzie najłatwiej?	Dbanie o czystość i estetykę miejscowości	- wspólne sprzątanie terenu parku jak i całej miejscowości - dbanie o klomby - utrzymanie fontanny i zieleni na terenie miejscowości	Tak	Tak	14	III
Jaki projekt zgłosimy do PROW 2008-2013	Budowa boiska wraz z zapleczem socjalnym, w połączeniu z rewitalizacją zabytkowego parku Remont WDK					

Źródło: opracowanie własne